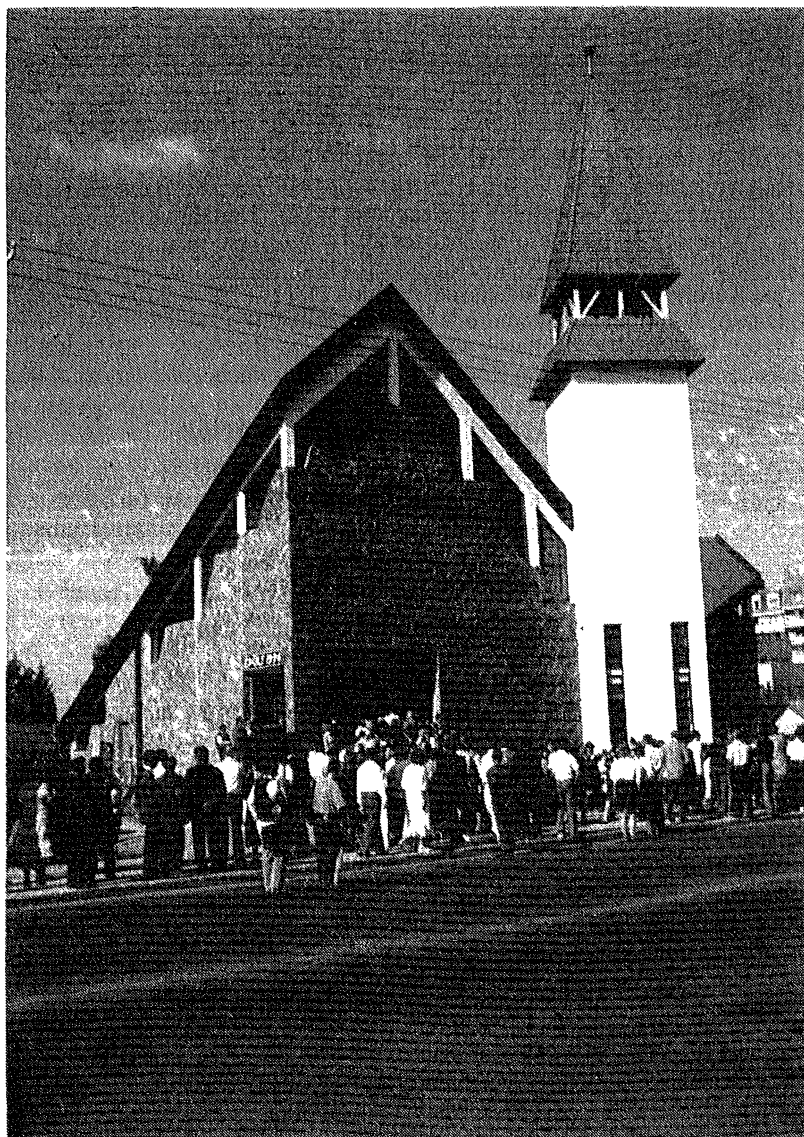

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

A Sepsiszentgyörgy III. Olt utcai református gyülekezet új temploma
(Foto Szundy, Bp.)

1998. június

IX. évf. 6. sz.

Tartalom

Tanulmány

Karasszon Dezső: A IX–X. zsoltár magyarázata	287
Kölcsey Ferenc: Parainesis Kölcsey Kálmánhoz (Részletek)	289, 297, 327

Szentháromság vasárnapra

Borbáth Dániel: Szentháromság Isten. János 15,26	290
Czapfalvy József: Isten templomai. 1Korinthus 3,16–17	292
Orbán János: Szentháromság. 2Korinthus 13,1–3	294

Vasárnapi prédikációk

Csiha Kálmán: Honfoglalás. Józsué 1,12–18; 4,12–14	298
Csiha Kálmánné: Éneás. Apostolok Cselekedetei 9,32–35	300
Fazakas Sándor: Az V. parancsolat. 2Mózes 20,12	304
Fazakas Sándor: A VI. parancsolat. 2Mózes 20,13	306
Ifj. Fekete Károly: Uram, te mindent tudsz. János 21,17	308
László Dezső: A kétféle megszomorodás. 2 Korinthus 7,8–11	311
Nagy József: Isten tervez. Zsoltárok 40,6	314
Nagy László: Most. 1János 3,2a; Róma 8,14	316

Vasárnap délutáni prédikációk

Boross Géza: Hogy felismerjük a Feltámadottat! Lukács 24,30–31	319
Boross Géza: Hogy egy testté tegye a gyülekezetet. 1Korinthus 10,16–17	321
Tóbiás Tibor: A megdicsőülés hegyén. Máté 17,1–8	324

Lelkészeiktatásra

Erdélyi Géza: Vigyázatok. Apostolok Cselekedetei 20,28–32	326
---	-----

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Nagy László: A vándorút ajándékai. 2Mózes 13,21–22	328
--	-----

Temetési beszédek

Czapfalvy József: Az ácsmester kezében. Márk 6,3a	329
Czapfalvy József: A minden földinek útja. Józsué 23,14a	330
Székely András: Azért nem csüggedünk. 2Korinthus 4,16–18	332

A lapot alapította: D. Dr. Csiha Kálmán és Nagy László

Főszerkesztő: Nagy László

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Készült a Református Egyház Misztótfalusi Sajtóközpontjának nyomdájában

Felelős vezető: Tonk István

Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

Korrektor: Hatházy Ferenc

Számítógépes szedés, tördelés: Nagy Andrea

Tanulmány

Karasszon Dezső

A IX–X. zsoltár magyarázata

A 9. és a 10. zsoltár összetartozik. Erre mutat az alfabetikus forma (lásd Zsolt 25, 34, 37, 111, 112, 145; Péld 30,10–31; JSir 1–4. rész). A 9. zsoltár végén levő „szela” szó (ez talán közjátékot jelent, tehát utána még következik valami), a külön címfelirat hiánya a 10. zsoltár előtt, valamint a hasonló szóhasználat. Szövegromlás miatt néhány betű kiesett, így a dalet (9,7-ben tammu = végük van helyett a dalet-strófa helyreállítására a damu = elhallgattak szót javasolták), továbbá a mem-, a nun-, a szamek- és a cade-strófa. A nun-strófa a LXX segítségével helyreállítható. A 10,3 utolsó két szava („megveti az Úr”) a 4. vershez vonható. A 10,5 marom = magasság szavában a szamek-strófa rejtőzik: száru = távol vannak tőle ítéleteid. Ez után a pé-strófa megelőzi az ain-strófát; ez máshol is előfordul (JSir 2,16.17; 3,46.51; 4,16.17). A tartalmat az határozza meg, hogy a 9. zsoltár a hálaénekek, a 10. zsoltár a panaszénekek jellegzetes kifejezésével kezdődik. Ez okozta a zsoltár kettéosztását is.

9,1. Lásd a bevezetés 5, 21, 2.3.7. pontja alatt.

9,2–5. A zsoltár a hálaének stílusában kezdődik: hadd adjak hálát, hadd beszéljem el, hadd örüljek és vigadjak, hadd zengjem nevedet. Látszik a kultikus háttér: az Úr csodáit elbeszélni, nevét zengeni a gyülekezetben szokás. A „Felséges” régi, kánaáni eredetű istennév, mely az Úrnak mint az istenek Királyának szól (Gen 14,18; Zsolt 47,3; 78,35). A zsoltáríró azért ad hálát az Úrnak, mert peres ügyében igazságot szolgáltatott neki, éspedig teofánia által: „Trónjára ült” – és kijelentette, ki az igaz és ki a bűnös (1Kir 8,31–33; Zsolt 122,5).

9,6–11. Itt az Urat mint az egész világ bíróját dicséri a zsoltáríró. Az Úr „dorgálása” a mitikus teremttörténetekben fordul elő: a káoszhatalmakat dorgáló szavával győzi le a teremtő Isten. Később az ellenséges népek dorgálásáról beszéltek (Ézs 17,13; Zsolt 68,31; 76,7; 80,17; 104,7). Az ósidőkhöz hasonlóan a végidőkben is legyőzi ellenségeit az Úr. Véget vet az ellenségnek (Zsolt 46,9 s köv.; 76,9); nevük eltörlése megsemmisítést jelent (Zsolt 83,5). Mennyei trónusán ülve, igazságban ítéli a népeket (Zsolt 82,8; 94,2; 96,13; 98,9; ApCsel 17,31). Ez az eszkatologikus reménység a jelenre nézve is bizalmat ad a hívek szívébe. Isten már most is menedék a benne bízóknak, azoknak, akik „nevét ismerik” és őt „keresik”, templomában hozzá folyamodnak (Zsolt 46,8.12).

9,12–13. Rövid himnusz. Imperativusban szólítja fel a híveket a Sionon trónoló Isten magasztalására (Zsolt 76,3; 99,1 s köv.; 132,13 s köv.), tetteinek hirdetésére, és a „mert”-tel kezdődő megokolásban Isten igazságáról és a szenvedő emberhez lehajló kegyelméről beszél: Isten számon kéri híveinek kiontott vérért (Zsolt 72,14; Ézs 1,15; Ez 22,3.6.9.12.27; Jel 6,10).

9,14–15. Itt a panaszénekek két fontos ismertetőjele látható: a kérés, mellyel a zsoltáríró Istent egyes szám második személyben szólítja meg (eddig az Úrról egyes szám harmadik személyben volt szó), és a fogadalom, melyet a nyomorúságban levő ember tesz. Ha mostani helyzetéből, a holtak hazájának kapujából, a halál szférájából (Zsolt 107,18; Jób 38,17; Mt 16,18) megszabadul, Sion leányának kapuiból fogja magasztalni Istent (Zsolt 87,2; 100,4; 118,19 s köv.; 122,2).

9,16–19. Itt az egyéni panaszénekekből ismert bizalommotívum található. A 17. vers világosan kimondja, hogy Isten hajtja végre az ítéletet a bűnös felett. Ezért esik a bűnös

ember abba a „gödörbe”, melyet maga ásott, abba a „hálóba” melyet maga állított fel (képek a vadász és a madarász életéből = Zsolt 7,16; 35,7 s köv.; 57,7). Ez a kép eredetileg az egyénre illik, és csak másodsorban vonatkoztatják a népekre. Sőt még súlyosabb a büntetés: a holtak hazája vár a bűnösökre. A bűnösök nem maradhatnak meg (Zsolt 1,4–6; 34,22; 37,13.20.37). De a szegény nem „felejtetik el”, és nem vész el reménye. Ez azt jelenti, hogy Isten nem feledkezik el róla, és nem engedi, hogy reményesége meg-
hiúsuljon.

9,20–21. Megint kérés. Látszik, hogy a jelenben még szenvedniük kell a híveknek az ellenséges „népektől”. Ezért hangzik a kérés: Állj fel, Uram – ti. ítéletre. A 21. versben az új fordítású Biblia jó szövegvariánst választott: „Kelts bennük félelmet” (LXX: törvényadót, tanítót). A félelem itt istenfélelmet jelent, mellyel megalázkodás jár együtt: az ember meggondolja, hogy csak halandó, aki Istenének felelősséggel tartozik (Zsolt 90,3; 103,15; Ézs 40,6–8).

A **10,1** a panaszének bevezetése a jellegzetes „miért” kérdéssel (Zsolt 13,2; 22,2: 43,2). A zsolttáríró úgy érzi, hogy Isten távol van, elrejtőzik (Zsolt 27,9; 30,8; 55,2; 69,18). Az új fordítású Biblia helyesen választotta itt a visszaható értelmű nifalt. A zsolttáríró a későbbi versekben is a panaszének gondolatkörében mozog.

A **10,2–11** a bűnös magatartását mutatja meg. Különös szépsége a költeménynek, hogy idézi magát a bűnöst: 4, 6, 11, 13. vers. (Vannak, akik a 11. verset a csüggedő hívek szavának tartják. De a 2–11. versekben végig a bűnösről van szó; ő beszél „szívében”: 6, 11. vers.) Ezekből nem elméleti, hanem gyakorlati ateizmus csendül ki: a bűnös véleménye szerint Isten nem „lát”, nem törődik az emberi dolgokkal, és nem cselekszik, nem kéri számon a bűnt. (A hagyományos értelmezés szerint a 2. vers vége átok: fogassanak meg ármánykodásaink által, melyeket kigondoltak. Itt azonban még nem a bűnösök büntetéséről van szó, hanem arról, hogy a „nyomorultak megfogatnak” azok által az álnokságok által, amelyeket kigondoltak. Ezt az értelmezést a gondolatpárhuzam támogatja.) A bűnös ember csak a nyereszkeskedésre vágyik, azt „áldja” Panaszosan állapítja meg a zsolttáríró, hogy ez sikerül is neki (5a vers) (más fordítás szerint „állandóak” útjai: Jób 20,21). Elbizakodottságában azt gondolja, hogy nem is éri utol Isten ítélete; őt nem érheti baj (Zsolt 30,7). A 7. vers átokról beszél (vö. Zsolt 109,17). Ez és az 5. vers végén levő „rájuk fűjnek” kifejezés egyesek szerint varázslatra mutat. Elég azonban ravasz mesterkedésekre gondolni. A szövegösszefüggés a nyelv bűneire mutat (7. vers). A gazdag és dolyfős emberek vadállathoz hasonlóan lesik az alkalmat a gyámoltalanok kifosztására, sőt megölésére (8–9. vers, vö. Zsolt 7,3; 14,4; 17,12; 22,13 s köv.; 37,14). (A 8. vers végén „elrejt” helyett az új fordítású Biblia helyesen „figyelit”-t mond.) A 9. vers vége a vadászhoz hasonlítja a hívek ellenségeit. A vadász „összehúzza” a nagy hálót, és abból már nincs menekvés. Ez is a ravasz, titkos mesterkedésekre és a gonosz fölényes erejére mutat: a gyanútlan, jóhiszemű híveket váratlan veszély fenyegeti (Zsolt 9,16; 25,15; 31,5; 35,7 s köv.; 57,7). A 11. vers a 4. vershez hasonlóan a bűnösök szavait idézi. „Elfelejtett Isten”: nem törődik a földi dolgokkal (Zsolt 30,8; Ézs 49,14). Sőt nem is akar segíteni; megvonta jóindulatát, nem hallgatja meg hívei panaszát (Jób 13,24; Zsolt 13,2; 44,25; 88,15). Nem is látja meg a bűnt; ítéletre, számonkérésre nem kell számítani.

10,12–15. A sürgető kérés átmegy a bizalom kifejezésébe. Az „állj fel” kifejezés az ítélet elkezdését jelenti (Zsolt 7,7). A kéz felemelése harcos mozdulat (2Sám 20,21; lásd még Ézs 5,25; 10,4; 30,30–32). A 13. vers újból a panaszénekekre jellemző „miért” kérdést tartalmazza. Ez után azonban egyre inkább helyet kap a bizalom. Hiába mondja a bűnös, hogy az Úr nem lát és nem kéri számon a bűnt (4, 11, 13. vers), a zsolttáríró tudja és vallja, hogy Isten lát és számon kéri a bűnt (14. s köv. vers; lásd még Zsolt

11,14; 14,2; 33,13 s köv.; 35,22; 94,9). Ő a gyámoltalan és árva segítője és védelmezője (14, 18. vers; lásd még Zsolt 18,28; 37,11; 69,33 s köv.; 147,6).

10,16–18. A zsoltár istendicsérettel (himnusz) végződik. Isten Király! Nem ideiglenes király ő, mint a szomszéd népek királyai, az ősszel meghaló és tavasszal feltámadó istenségek, hanem örök Király (Zsolt 29,10; 145,13; 146,10). Országában igazságosan uralkodik. Segíti, „meghallgatja” a hátrányos helyzetben levőket (Ex 22,21 s köv.; Lev 19,33 s köv.; Deut 24,17 s köv.; Ézs 1,17; Jer 7,6). Nem engedi, hogy hívei felett „népek” hatalmaskodjanak (16b vers), hiszen ezek csak halandó, földi emberek (18b vers). Az ítéletet Isten, az örök Király magának tartotta fenn (Zsolt 7,9; 9,20; 67,5; 96,10; Mt 7,1).

Mint az alfabetikus énekeket általában, a 9–10. zsoltárt is fogság után írt költeménynek gondoljuk.

Kölcsey Ferenc

Parainesis Kölcsey Kálmánhoz

(Részlet)

Szeretni az emberiséget: ez minden nemes szívnek elengedhetetlen feltétele. Az emberiség egésze nem egyéb számtalan háznépkekre oszlott nagy nemzetségnél, melynek mindegyik tagja rokonunk, s szeretetünkre és szolgálatainkra egyformán számot tart. Azonban jól megértsd! az ember véges állat, hatása csak bizonyos meghatározott körben munkálhat. Azért ne hidd, mintha Isten bennünket arra alkotott volna, hogy a föld minden gyermekeinek egyforma testvérök s a föld minden tartományainak egyforma polgáruk legyünk. A nap temérdek égi testeket bevilágít, de a világegyetem minden részeire még sem hat ki; így az ember, ha nagy erőt nyert örökül, s erejének megfelelő állást von a sorstól, ezrek, sőt milliók előtt jótékony napként világíthat; de az egész emberi nemre jóltevő behatást gyakorolni, az a nagyok legnagyobbikának sem adaték. Soha sem tudtam megérteni: kik azok, kik magokat világpolgároknak nevezik? Az emberi tehetség parányi lámpa, mely egyszerre keskeny kört tölthet meg fényével; s ha egy helyről másra hurcoltatik, setétséget hagy maga után. Bizonyos helyhez kell azért kapcsolatnunk, hogy azt jótékony világítással állandóul boldogíthassuk. Minden, a mi szerfeletti sok részre osztatik, önkicsínységében enyészik el. Így a szeretet. Hol az ember, ki magát a föld minden országainak szentelni akarván, forró szenvedelmet hordozhatna irántok keblében? Leonidás csak egy Spartáért, Regulus csak egy Rómáért, Zrínyi csak egy Magyarországért halhatott meg. Nem kell erre hosszú bizonyítás; tekints szivedbe, s ott leled a természettől vett tudományt, mely szerelmedet egy háznépkehez s ennek körén túl egy házához láncolja.

Szentháromság vasárnapra

Borbáth Dániel

Szentháromság Isten

Alapige: János 15,26

Bibliailvasás: Apostolok Cselekedetei 2,31–36

Ma Szentháromság vasárnapja van. Szentháromság vasárnapja az Isten igaz ismeretéért való hálaadás és a róla való bizonyágtétel ünnepe. A mai vasárnap, az egyházi ünnepes félév végén összefoglaljuk istenismeretünket, és boldog hittel valljuk: az Úr, a mi Istenünk Szentháromság Isten. Kapcsolatosan hadd idézzük Karl Barth e sokatmondó megállapítását: „A Szentháromságtant az egyház nem kitalálta, hanem az egyházat alkotó kijelentésről szóló bizonyágtételben megtalálta” (Kirchliche Dogmatik. I. 151.). Mai alapigénk úgy szól Isten munkájáról, hogy bizonyágot tesz az Atya, a Fiú és a Szentlélek személyéről.

I.

Felolvasott alapigénk kétszer említi az Atyát, aki mindennek fölött van, és aki mindennek kezdeményezője.

Az Atya világosan látja, hogy e világnak vigasztalásra van szüksége. Ezért küldi el hozzánk Jézus Krisztust. Textusunk első üzenete arra mutat rá, hogy a szomorúság e világa fölött olyan Atyánk van, aki szerető szíve szerint tudja, hogy nekünk vigasztalásra van szükségünk. Mennyei Atyánk nemcsak örködik felettünk, és nemcsak gondviselésével kormányoz bennünket, hanem isteni lényével Lelkét, a vigasztaló Szentlelket is adja. Így van védelmezőnk, aki életünket a szomorúság völgyéből, a halál árnyékának völgyéből az örvendező isteni világba vezeti. Ez a szent személy a Szentlélek, akit mai alapigénk Vigasztalónak, a Jézus utáni másik vigasztalónknak nevez.

E nap legyen mennyei Atyánkba vetett erős hit a szívünkben. Jézus tanításából tudjuk, van mennyei Atyánk. Ez számunkra igazi evangélium. Isten Jézus Krisztus atyja. Benne és általa nekünk is Atyánk lett. Így imádkozunk hozzá: „Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben.” Ő a minden jó adományok és tökéletes ajándékok Istene. Neki, drága teremtő Atyánknak köszönhetem életemet, szereteteimet és ezt a szép világot, amelyben munkálkodhatom. Isten hűséges szeretete jut kifejezésre a névben: Atyám. Ezért nem vagyok árva, és ezért nem vagyok szegény. Milyen csodálatos vallomás Luther Márton éneke: Te noha ily felséges vagy, / Erőd s méltóságod ily nagy; / Mégis minket, kik föld pora / S hitvány férgek vagyunk, arra / Méltóztatsz, hogy fiaidnak / Hívassunk s te mi Atyánknak (38. ének).

Milyen szépen foglalja össze az eddig elmondottakat Pál apostol a korinthusiakhoz írott második levele kezdetén: „Áldott az Isten s a mi Urunk Jézus Krisztusunk Atyja, az irgalmasságnak atyja és minden vigasztalás Istene, aki megvigasztal minket minden nyomorúságunkban...”

II.

Textusunk arról az Atyáról szól, aki Jézus Krisztust küldi hozzánk. Jézus Krisztus a második szent személy az Atya után. Mennyei Atyánk elsősorban és mindennek felett a mi Urunk, Jézus Krisztus Atyja. E szavak a Szentháromság Isten mélységébe vezetnek. Péter a lelkionkban idézett beszédében az Atya jobbján ülő úrnak nevezi Jézus Krisz-

tust. Ő a megváltó. Milyen csodálatos János bizonyágtétele, aki evangéliuma elején így ír: Kezdetben vala az Ige, az Ige vala az Istennél és Isten vala az Ige. És az Ige testté lett, és lakozott közöttünk, és láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya egyszerűltjének dicsőségét, aki teljes vala kegyelemmel és igazsággal. Jézus itt járt közöttünk. Kegyelmezett a bűnösöknek és betegeknek. Beszédeiben a teljes igazságot hatalommal tanította. Elvégezte földi küldetését. Engedelmes maradt mennyei Atyjához egészen a keresztfának haláláig. Ez az irántunk való szeretetének jele és bizonyága. Mennybemenetele után is megváltó jóságával reánk gondolt. Szeretetéből, szent ígérete szerint, elküldte a Vigasztalót. Azt, akire nekünk múlhatatlanul szükségünk van.

Ez a Vigasztaló, miközben Jézus Krisztusról tesz bizonyágot, azzal vigasztal bennünket, hogy részesít mennyei Urunk minden jótéteményében. Ebből tapasztaljuk meg a megváltás értékét. A Vigasztaló által gondoskodik a mennyei Atya arról, hogy a mennyei Fiú megváltó áldozata a miénk legyen. Mi reformátusok ennek fontosságát megszeménoen kiemeljük. Jézus, az örökkévaló Ige, az egyetlen közbenjáró Isten és az emberek között. Jézus a Szentháromság második személye, az örök mennyei Fiú, aki éretünk testté lett, aki miattunk, megváltásunk érdekében vállalta a keresztes kínos halálát. Jézus, az örök mennyei Fiú, valóságos emberként élt a földön, hogy mi minden üldöztetésünkben és nyomorúságunkban bizonyosak legyünk afelől, hogy halálával rólunk minden kárhozzátást elvett. Ezért magasztalja Pál apostol a Jézus nevét, mely minden név fölött való, hogy az ő nevére minden térd meghajoljon, mennyeieké, földieké és föld alatt valóké, és minden nyelv vallja, hogy Jézus úr az Atya Isten dicsőségére.

III.

A Szentháromság Isten harmadik személye a Szentlélek, aki az igazságnak Lelke, aki a mi édes vigasztalónk.

Mennyei Atyánknak és szent Fiának, az Úr Jézus Krisztusnak nem közömbös, hogy a bűneset óta e földről számtalan esetben felhangzott és felhangzik a gyógyíthatatlan bánat és a vigasztalhatatlan szomorúság hangja. Sámuel anyja, Anna így panaszkodik: „Bánatos lelkű asszony vagyok én... az én bánatomnak és szomorúságomnak teljességéből szóltam eddig” (1Sám 1,15–16). A 31. zsoltár írója így kesereg: „Bánatomban enyészik életem, és sóhajtásban múlnak éveim.” Dávid így kesereg: „Bánkódom vétkem miatt” (Zsolt 38,19), Jeremiás egyik nehéz percében így búsong: „Jaj mostan nékem, mert az Úr az én bánatomra fájdalmat adott” (45,3). Jeremiás siralmaiban így zokog szíve: „Van-e olyan bánat, mint az én bánatom?” (1,12) Pál apostol zsidó népére tekintve így kesereg: „Nagy az én szomorúságom és szüntelen való az én szívemnek fájdalma” (Róm 9,2). Péter szerint az ifjú keresztyének különféle kísértések között szomorkodnak (1Pt 1,6). A Szentírás egész sorát említi a síróknak és a gyászolóknak. Igazat adunk az egyik dicséretünk szavainak: „Kezetekben könnytől ázik a kenyér.” Anna és Dávid személyes sorsukat, Jeremiás és Pál népüket siratják. Bizony igaz Ézsaiás látása, amikor a babiloni fogságban lévőkhöz így szól: „Ő, te szegény, szélvészttől hányt, vigasztalás nélkül való.”

E tanúságtételek összefüggésében értjük meg igazán a Szentháromság egy, örök Istent, akinek lényege örök atyasága, megváltó szeretete és hatalmas vigasztalása. A Szentháromság Isten a vigasztaló Szentlélek által belép a bűn és a halál világába, lakozást vesz szívünkben, hogy bennünk és általunk a lelkek vigasztalását munkálja. Krisztus valóban betartotta ígéretét. Elküldte a Szentlelket, aki elhozta a világ számára a vigasztalás ajándékát. „A mi Urunk Jézus Krisztus és az Isten, a mi Atyánk, aki szeretett minket, kegyelméből örök vigasztalással és jó reménységgel ajándékozott meg minket” (2Thessz 2,16).

Szentlélek Isten másik neve: az igazság Lelke, mivel pontosan feltárja számunkra azt az igazságot, melyet Istentől tudnunk lehet és tudnunk szabad. Így értjük meg, hogy a Szentháromság Isten a kijelentés Istene. A teljes kijelentést az Atya, a Fiú és Szentlélek együtt vitte végbe.

Textusunk utolsó szavai megmutatják számunkra azt, hogy a Vigasztaló az Atyától jön és Jézus Krisztusról tesz bizonyosságot, aki maga az igazság és az élet. Mióta a Vigasztaló eljött e világra, amióta bennünk munkálkodik az igazság Lelke, azóta az evangélium vigasztaló ereje jelen van ebben a világban és úgy megvigasztal bennünket, hogy mi is vigasztalni tudjunk másokat. Református hitvallásunk, a Heidelbergi Káté nagyon komolyan veszi a vigasztalás kérdésének fontosságát. Ezért mindjárt az első kérdés feleletében az egyetlen vigasztalásról tanít. Ez az egyetlen vigasztalás abból származik, hogy mind életünkben, mind halálunkban Isten tulajdonai vagyunk. E vigasztalásra feleljünk hitünk bátorságával és idézzük egyik 16. századi énekünket: Szent vagy örökké, / Atya Úr Isten! / A magas mennyekben / Ki teremtettél / És megtartottál / E nyomorult testben.

Szent a mi Urunk, / Úr Jézus Krisztus, / Kit értünk bocsájtál, / Kivel megváltál, / Hogy testünk miatt / Lelkünk el ne vesszen.

Szent a Szent Lélek, / Ki az Atyával egy és a Fiúval; / Aki vigasztal / És tanít minket / Az örök életre.

Szentség, dicsőség, / Légyen tisztesség / A Szentháromságnak! / Ki uralkodik / Egy Istenségben / Most és mindörökké. Ámen.

Czapfalvy József

Isten templomai

Alapige: 1Korinthus 3,16–17
Bibliaolvasás: Efézus 2,10–22

Közvetlen pünkösöd után vagyunk. Ünneplésünk hasznát azzal mérhetjük le, ha feleletet keresünk erre a kérdésre: Isten templomai vagyunk-e vagy sem? Ha nem vagyunk, ha az elmúlt ünnep sem hozott bennünket közelebb az Isten által kitűzött célhoz, akkor hiába öltöztünk két napon át ünneplőruhába, hiába hallgattuk a pünkösdi evangéliumot, hiába éltünk úrvacsorával, nem lettünk pünkösdi gyülekezet.

De ha az ünnep óta szívünk mélyén gyakrabban megszólal egy hang s benne a lelkiismeret szava, egy imádság s benne a publikánus hite és alázata, ha minden gyarlóságunk ellenére az Isten temploma s nem a Sátán zsinagógája lettünk, akkor áldásos volt pünkösdi ünneplésünk. Áldott volt azért, mert megértettük, hogy az Isten templomaivá kell lennünk s az Isten Szentlelkének kell bennünk lakoznia.

1. Mi teszi a templomot Isten házává?

Nem az, hogy csillag vagy kereszt van a torony hegyén, nem is az, hogy építészeti remekmű-e vagy igénytelen meszes falú épület, kálvinista templom, esetleg csak imaház, hanem az, hogy benne lakozik-e az Isten Szentlelke vagy sem. Az emberi élet értékét sem az dönti el, hogy az ember szegény-e vagy gazdag, ifjú-e vagy öreg, egészséges-e vagy betegségekkel küszködik, hanem az, hogy Isten lakik-e az ember szívében, vagy a Sátán vett szállást benne. Eszerint fog belőle imádság vagy káromlás szállni az ég felé; eszerint lesz az élet békességes vagy háborúsággal telt, s eszerint fogja az életet önzés vagy szolgálat és áldozatkészség jellemezni. Mindenki tapasztalhatja, hogy még a leggyönyörűbb arc is eltorzul, ha előnti a kapzsiság vagy a gyűlölet hulláma, viszont a legcsúnyább arc is megszépül, ha a tulajdonosa a szeretet forróságával ölel magához és csókol meg egy síró gyermeket.

Pál apostol mai ígénkben a legmagasabb isteni követelményt állítja elénk, és ennek betöltésére hív fel bennünket. Mintha ezt mondaná: Emberek, kik olyan sokszor perlekedtek egymással és irigykedtek egymásra, akik olyan sokszor zúgolódtok a sorsotok ellen és szeretnétek másokkal keresztet cserélni, akik bálványt csináltok a testetekből és elfojtjátok a lélek mélyéről feltörő hangot – tanuljátok meg, hogy ti az Isten temploma vagytok s az ő Lelkének kell szállást vennie bennetek. Nem lehettek temetői kripták, amelyekből a halál illata árad, templomokká kell lennetek, amelyekben zoltár zeng, ima szárnyal, s amelyekben az Isten Igéje táplálja és Szentlelke vigasztalja és erősíti a fáradt és megterhelte életeteket.

2. Hogyan lehet egy templomot megrontani?

Mert jaj annak, aki megrontja a templomot, a Szentlélek templomát, mert megrontja azt az Isten.

Úgy lehet megrontani egy templomot, ha elnémítjuk a harangját és becsukjuk az ajtaját, hogy a vágyakozó szívek ne találhassanak benne csendet, áhítatot, imádkozó, igehallgató gyülekezetet. Egy olyan templom, amelynek már elnémult a harangja, zárva van az ajtaja, amelyben már soha nem imádkozik senki, nem templom, még akkor sem, ha valamikor építészeti műremeket alkotott belőle a legnagyobb áldozattal egy gyülekezet. Ilyen megromlott templom a csukott ajtajú, ürességtől kongó szív is, amelyben már nincs zoltár, imádság, Ige, amelyben már nincs felebaráti szeretet s egyetlen Isten iránti gondolat sem.

De meg lehet rontani úgy is egy templomot, ha karbantartását elhanyagoljuk. Engedjük, hogy az ablakait csapdossa és törje ki a szél, fedelét tépje fel a vihar, falainak vakolatát mállassa le a fagy és az eső. Az ilyen templomon már messziről meglátszik a gazdátlanság, elhanyagoltság, nincs aki gondozza, nincs aki szeresse. Templomnak épült, és romhalmazzá vált. Ki ne érezné a szíve mélyén, hogy a mi életünk is ilyen romhalmazzá válhat. Pedig ez is templomnak készült. Lehetett volna imádság háza, az Isten Szentlelkének szállóhelye, az Isten lakóhelye. De jöttek a próbák, a kísértések, és a vakolatot lemállasztotta a hitetlenség, az ablakokat betörte az önzés, a szeretetlenség és a gyűlölet, szószékét, perselyét bepókhálózta a közöny.

Ezeknél már csak úgy lehet jobban megrontani a templomot, ha engedjük, hogy az Isten lelke helyett a Sátán lelke vegyen benne szállást. Ha belenyugszunk, hogy a templom kufárok hajlékává, rablók és latrok barlangjává legyen. Ilyenkor a templomi romlás már csak az ostor, a korbács segíthet, az a kemény eszköz, amellyel Jézus is megtisztította az üzérkedéssel beszennyezett jeruzsálemi templomot. De ilyen templommá válhat a hitetlen ember élete is. Az olyan „hívőé”, aki az Istent csak szájjal magasztalja, életével pedig megtagadja.

3. Isten ítélete van megromlott házában.

Pedig ha valaki az Isten templomát akár így, akár úgy megrontja, megrontja azt vagy romlásba engedi rohanni azt az Isten is. A mi nemzedékünk már látott elég ilyen Istentől engedélyezett romlást. Két világháború után tengernyi könny és véreső áztatta s tette félelmetes lakhellyé ezt a szerencsétlen földet. Láttunk rommá lőtt vagy lebombázott hajlékokat, sőt egész városrészeket. A romok helyén valamikor békés, boldog családi fészkek voltak. Olykor drága kincsek tárházai, századokon át felhalmozott muzeális értékek őrizői voltak a rommá lőtt épületek. És az Isten úgy büntette meg a békesség templomát összeromboló világot, hogy megengedte, hogy az emberiség néhány év alatt többet romboljon, mint amennyit századok alatt épített. A háborús pusztulás s nyomában

a sok könny, vér azt hirdeti, hogy aki az Isten templomát megrontja, megrontja azt az Isten.

Ha az Isten temploma szent és mi az ő templomai vagyunk, természetes, hogy szentségre kell törekednünk nekünk is. De megvan-e számunkra az ilyen élet lehetősége? Meg, de csak a Lélek hatalma által.

4. Mire képes a Lélek?

Arra teremtettünk, hogy a Lélek, az Isten temploma legyünk. Ez a templom bennünk megromlott, mert a szívünk üressé, a lelkünk elhanyagolttá, az életünk farizeusivá, kép-mutatóvá vált. De ezeket az üres szíveket a Szentlélek meg tudja tölteni, a gondozatlan lelkeket meg tudja szépíteni, s a kufároktól beszenyezett templomot fel tudja újra szentelni.

A mi hitünk szerint nem azok a szentek, akiket az emberek azzá avatnak, hanem akiket megérint és megtisztít az Istennek Lelke. Az a szent, aki vagy ami Istent szolgálja és magasztatja, ami tehát tetszhetik Istennek. Szent a föld, ha annak terem, aki megmunkálja, aki verejtékével öntözi. Szent a haza, ha Isten akarata benne a törvény. Szent a templom, ha a tiszta evangélium hirdetik benne, és szent az emberi szív, ha Isten törvényét befogadja s az életét annak megfelelően irányítja.

A mi hitünk szerint tehát azok a szentek, akik soha nem hágják át az Isten akaratát, akik még a próbáltatások, kísértések és nyomorúságok közepette is Istenhez szabják az életüket. Természetes, hogy ezek a Szentlélek világossága mellett mindig az Isten szavát figyelik s minden életükben megmutakozó sikerért, áldásért elsősorban neki adnak hálat.

Ma Szentháromság vasárnapja van. Az ünnepes félév záró napja. Az advent első vasárnapjával kezdődő ünnepes félévben most is megláthattuk az Atya kegyelmét, amely Jézus Krisztus földre bocsátásában, a Fiú engedelmisségét s irántunk való szeretetét, mely a váltság nagy munkájának végrehajtásában, s a Szentlélek erejét, amely az első keresztyén egyház megalapításában mutatkozott meg. Ma azt kell megtanulnunk, hogy mi volt mindezekkel a Szentháromság egy örök igaz Isten célja. Az, hogy mi olyan templomokká legyünk, ahol a Szentlélek lakozik. Az, hogy templomrontó bűneinkkel ne szolgáljunk rá az Atya büntető vesszőjére, s végül az, hogy olyan életet éljünk, hogy elmondhassuk: Krisztus él bennünk és mi is benne. Ámen.

Orbán János

Szentháromság

Alapige: 2Korinthus 13,1–3
Bibliaolvasás: 1János 5,6–13

Megfigyeltétek-e, hogy miről van szó a felolvasott Igében? Kegyelemről, szeretetről és közösségről. Ma, Szentháromság vasárnapján, így jelenti ki magát számunkra Isten. Így enged betekintést az ő Szentháromságának titkába, amelyről hiába tartanánk akárhány előadást, hiába próbálnánk megmagyarázni mélységét és magasságát, képtelenek lennénk kimeríteni. Isten Szentháromságát csak hinni lehet. A hit pedig mindig észrevesz valamit Istenből, illetve a hívőnek Isten mindig megmutat valamit önmagából. Ezért szűnj meg okoskodni! Hígy!

Berzsenyi Dániel – a múlt század elejének nagy költője – így kezdi Fohászok című versét:

Isten, kit a böles lángesze föl nem ér,
Csak titkon érző lelke óhajtva sejt,
Léted világít, mint a fénylő nap,
De szemünk bele nem tekinthet.

Isten, mint Szentháromság Isten, valóban úgy tündöklök felettünk, hogy sem értelmünkkel – tehát az eszünkkel –, sem érzékszerveinkkel – például a szemünkkel – meg nem közelíthetjük. Vagy elfogadjuk, hogy így jelentette ki magát, vagy szomorú, okoskodó emberek maradunk.

Aki azonban kitarja ma is a szívét, és arra figyel, amit neki Isten üzen, az megérti Isten kijelentését, de – egyben – így találja meg igazán emberi életének megoldását is.

I.

A felolvasott Ige, amellyel Pál apostol a második korinthusi levelet befejezi, egy imádság, amellyel – mintegy felemelt kézzel – adja tovább a korinthusi gyülekezet számára Isten áldását. Én nem ismerlek közelebből titeket. Biztosan rosszak vagytok. De a korinthusiak talán még nálatok is rosszabbak voltak. Ilyeneknek ismerhetjük meg őket a Bibliából. Isten egyháza itt a földön nem szent angyalokból, hanem bűnös emberekből áll. Éppen az ilyeneket kell megáldani, hogy maguk is áldás legyenek mindenki számára. Ha a rosszat átkozod, még átkozottabbá lesz. Ha megáldod, annak az a reménysége, hogy megszeli. Ezzel az igével most tulajdonképpen a Szentháromság Isten áld meg titeket.

1. Mit mond először az Ige? Az Úr Jézus Krisztus kegyelme áradjon reátok. Csak arra nagyon vigyázzunk, hogy mit is jelent itt a kegyelem. A kegyelem elsősorban a bűnre utal. Ahol valaki kegyelemre szorul, ott az illető súlyos bünt követett el. A kegyelem felmenti a bűnöst a büntetés végrehajtása alól, például nem végzik ki.

Amikor az Ige az Úr Jézus Krisztus kegyelméről beszél, ezzel azt fejezi ki, hogy Jézus Krisztus felszabadította az embert Isten büntetése alól, de úgy, hogy magára vette a bűnös ítéletét: a tiédet, az enyémet, valamennyiünkét. Ahogy Ézsaiás próféta mondja: „Békességünknek büntetése rajta van” (Ézs 53,5). Isten nem nézi el bűneinket, nem huny szemet azok felett. De mert Jézus vétkeinket elhordozta, fel tud menteni bennünket Isten ítélete alól. Ez a felmentés: a kegyelem.

Ebben az áldásban az áll, hogy Krisztus kegyelme kísérje életeteket, ti pedig tanuljátok meg, hogy kegyelemből tartattatok meg!

2. És miért részesülünk a kegyelemnek az áldásában? Mert Isten szeret. Isten szeretete abban nyilvánul meg, amit valamennyien el is tudtok mondani, hogy „Úgy szerette Isten e világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy valaki hiszen őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen” (Jn 3,16). Vagy ahogy a Római levél 5,8 tanítja: „Isten pedig a mihozzánk való szerelmét abban mutatta meg, hogy amikor még bűnösök voltunk, Krisztus érettünk meghalt.” Isten tehát nem azt mondta, hogy eltöröllek, ember, a föld színéről, hogy írmag se maradjon belőled, mert megölted a Fiamat, hanem megkegyelmezek neked, hogy felkínáljak számodra egy új életlehetőséget. Egy kisfiúról olvastam, hogy olyan komisz volt, hogy még a saját édesanyja sem bírta vele. Egy este sírva ment a férjéhez és azt mondta, hogy menj és csinálj vele valamit, mert ez a gyermek engem a sírba tesz. Az édesapa bement a gyermekhez, megsimogatta a fejét és azt mondta: te János, te olyan gonosz vagy, hogy téged csak szeretni lehet. Erre a gyermek könnyes számmal nézett az édesapjára, szó nélkül lefeküdt, és nemsokára elaludt.

Mi is olyan gonoszok vagyunk, hogy rajtunk is csak a szeretet segít.

Ha így szeretett bennünket Isten, nekünk is szeretnünk kell egymást – tanítja a Szentírás. Ha Isten szeretettel fordult hozzánk a Krisztusért, mi is szeressük őt, mert ő előbb szeretett minket! Isten szeretete arra ösztönöz, hogy mi is tudjunk megbocsátással fordulni egymáshoz, mert a szeretet sok vétket elfedez.

3. Ebből következik az Ige harmadik ajándéka: Szentlélek közössége. Igen, Szentlélek által lehet közösségbe jutni az Atyával és a Fiúval és ebből eredően lelki kapcsolatba egymással is. Ha ez így megvalósul éltünkben, akkor ellenségeskedés helyett megértés, széthúzás helyett egyetértés jön létre Szentlélek segítségével az emberek között is. Erre pedig csak akkor leszünk képesek, ha engedjük, hogy Isten Szentlelke által végezze bennünk a maga munkáját.

Hány és hány ember van egyedül ebben a világban! Nemcsak az árvákra vagy az özvegyekre gondolok, nem is csak azokra, akiknek senki hozzátartozójuk sincs, és akik egyedül töltik napjaikat, hanem azokra is, akik bár társaságban vannak, vagy esetleg éppen nagy tömegben, mégis olyan egyedül érzik magukat. Az ilyenekben Szentlélek úgy képes munkálkodni, hogy egyszer csak felismerik a másikban a testvért a Krisztusban, és így jutnak közösségre a Lélek által. Erre pedig nagy szükségünk van.

II.

Most azt vegyük számba, hogy az elmondottakból mi következik.

Először az, hogy Krisztus kegyelme hálát fakaszt a szívünkben. A kegyelemben részesült ember a legboldogabb ember, hiszen Krisztus kegyelme nem akármilyen büntetéstől, hanem a kárhozottól szabadított meg. Ennek következtében Isten átka alól mentett fel minket, és nekünk ajándékozta az örök életet. A megkegyelmezett ember szívében ott van a boldog reménység: „Az Úr orcája előtt fogok járni az élőknek földén” (Zsolt 116,9).

S mert ezt az Isten szeretete cselekedte, valami kimondhatatlan, minden emberi érzést túlhaladó örvendezés tölti el a hívő szívét. A hívő ember örvendező ember. Boldog, mert Isten szeretete úgy átjárja, hogy ennek az isteni szeretetnek a melegében és sugarában egyszerre másképp lát és fogad el mindent és mindenkit. Sőt, ez az Istentől kapott szeretet most már belőle is sugárik mások felé. És felzeng nemcsak az ajkáról, hanem a szívéből is az ének: „Bús szív, ne sírj, szeret az Úr. E régi hír örökre új. Forrás fakad, bő, mennyei, a szomjodat enyhíti.” Az Isten szeretetében részesült ember mindenkor hálaadással örvendező ember. Ezért biztat az apostol: „Örüljete az Úrban mindenkor, ismét mondom, örüljete!” (Fil 4,4)

A hívő ember azért örül, mert úgy érzi, hogy benne teljesedett be a jeremiási kijelentés, neki mondja Isten: „Örökkévaló szeretettel szerettelek téged” (Jer 31,3).

Az így megváltott és szeretetből élő ember bizalommal mer közeledni felebarátjához. Ez Szentlélek közösségének az ajándéka. Így ebben a mi világunkban, amelyben már senkiben sem bízunk, megvan az Istenbe vetett bizalmunk, s az Istenben bízó embernek még az emberekkel is más a kapcsolata.

III.

Most, amikor Szentháromság vasárnapján befejezitek az úgynevezett ünnepes félévet és megkezditek az ünneptelen félévet, Isten áldása kíséreljen minden utatokban, s legyen veletek minden munkátokban. Az ünnepes félévben kapott lelki ajándékokkal szenteljétek meg az ünneptelen félév minden napját. Így legyetek ne csak ünnepi, hanem hétköznapi keresztyének. Vigyétek hétköznapijaitokba a Krisztus kegyelmét, Istennek szeretetét és Szentlélek közösségét.

Az ószövetségi pap az úgynevezett ároni áldással bocsátotta el az istentiszteletről a híveket: „Az Úr áldjon meg és őrizzen meg téged, Istennek népe.” Titeket a mai apostoli áldással küld Isten és ösztönöz a naponkénti hálaadásra, örvendezésre és az egymással való közösségre.

Ha az ünnepes félévben a hétköznapokat vittétek a templomba az Úr elé, most az Urat, az Igét vigyétek a hétköznapokba. Legyen Isten számotokra „mindennapi Isten”, akire állandóan szükségetek van, s akinek kegyelmével, szeretetével és a vele való közösséggel éppen úgy táplálkoztok lelkileg, ahogy a mindennapi kenyérrel testileg. Tehát: Az Úr Jézus Krisztus kegyelme, Isten szeretete és Szentlélek közössége mindnyájatokkal. Ámen.

Kölcsey: Parainesis

(Részlet)

Szeresd a hazát! Boldog leszesz, ha a férjfi kor napjaiban e szavakat úgy fogod érthetni, úgy fogod érezhetni, mint kell. Hazaszeretet egyike a kebel tiszteltetére legméltóbb szenedelmeinek; de sok kívántatik, míg annak tiszta birtokába juthatunk. Ezreket fogsz láthatni, kik ajkaikon hordozzák a szent nevet; kik magasztalva említenek mindent, a mi a honi föld határain belől találkozik; kik büszkén tekintenek az idegenre, s hálát mondanak az égnek, mely őket magyaroknak születni engedé: s véled-e, hogy ezeknek szíveik szeretettel buzognak a haza iránt? véled-e, hogy ezen hazaszeretet az, mely a rények koszorújában olthatatlan fényvel ragyog, s a történet évkönyveiben tisztelő bámulattal említetik?

Minden erény önáldozattal jár, feláldozásával pillanatnyi kényünknek, megtagadásával önhasznunknak, s nem ritkán hajlandóságunk vagy gyűlölségünk elnémitásával: azonban minden áldozat kicsiny azokhoz képest, miket a hazának kívánni joga van. Mindent, a mit élted folyta alatt arcod izzadásában gyűjtöttél; mindent, a mit lángoló szerelemmel fűztél magadhoz, javaidat, kincseidet, házadnépét és saját életedet, naponként és pillanatonként érette fel kell szentelned. Mert tudd meg, e szóban: haza, foglaltatik az emberi szeretet és óhajtság tárgyainak egész öszvessége. Oltár, atyáid által Istennek építve; ház, hol az élet első örömeit ízleled; föld, melynek gyümölcse feltáplált, szülőid, hitvesed, gyermekeid, barátid, rokonaid s polgártársaid: egyről-egyig csak egészítő részei annak. Hány embert láttam én, ki meggyúlt háza üszkei közé életét veszélyezve rohant, hogy némely hitvány eszközüket kiragadjon? S nem sokkal inkább természetes-e ily valamit a hazáért, az az mindnyájunknak, az egész nemzetnek mindeneért cselekednünk? És mégis kevesen vagynak, kik e gondolatot felfogván, sajátokká tehetnék! Mert az ember, ha értelme s érzelme körét gondosan nem szélesíti, keskeny s mindég keskenyebb határok közé szorúl; szemei az egész tekintetétől elszoknak; s parányi birtokában, háza falai közt elszigetelve csak önmagát nézi s a legszorosb, legégyetemibb, legszentebb kapcsolatokat nem láthatja. Ezért a hazaszeretet valóságos példái oly igen ritkák; ezért vagynak, kik annak való értelmét soha magokévá nem teheték; s azt, a mire saját szívünk oly természetesen vezethetne, rendkívül tüneménynek tartják, mely szemeiket, mint az egen széllyelpattanó tűzgömb, legelteti, de lelkeikre benyomást nem teszen.

Vasárnapi prédikációk

Csiha Kálmán

Honfoglalás

Alapige: Józsué 1,12–18; 4,12–14

Bibliaolvasás: Lukács 12,35–48

Sokat beszélünk a múltunkról és a jövőnkéről. Tavaly ünnepeltük a honfoglalás 1100. esztendejét. Visszanéztünk erre az 1100 évre, de most előre nézünk. Vajon lesz-e jövőnk? Vajon hogyan alakul a magyar jövőkép?

Ahhoz, hogy legyen magyar jövő, új honfoglalás szükséges. Az életünk szüntelen honfoglalás. Sokfajta honfoglalásról van itt szó. Felvetődik a kérdés: honfoglalás-e vagy honvesztés?

Megfogan egy gyermek, a gyermek jövődő élete egy honfoglalás. Vajon világra jöhet-e? Ha elveszik születése előtt, akkor honvesztés történt. Tud-e anyanyelvén tanulni, övé-e a magyar kultúrkincs teljes valóságában, és az övé lehet-e az anyanyelven olvasott Biblia és az anyanyelven tanult káté, a hit, amelyet számunkra Isten adott a mi református egyházunkon keresztül? Vajon magyar iskolába jön-e és honfoglalás lesz-e? Vagy más nyelvű iskolába jut, és elfelejti kulturális hagyományait, kincseit, nyelvét, esetleg hitét is. Vajon honfoglalás lesz-e vagy honvesztés? És ha magyar iskolába jön, vajon ott jó tanárai lesznek-e vagy a hanyag és a rossz lelkipásztorok miatt végül nem lesz semmi kincs a magyar iskolában, nem lesz övé sem a magyar kultúra, sem az a hit, amit őseink hagytak ránk a Jézus Krisztus nyomában?

A honfoglalások bennünk zajlanak le. Honfoglalás az 5 év teológia, az elsajátítása a teológiai tudományoknak, Isten Igéjének, a hitnek, a szolgálat lehetőségeinek. Vagy fordítsuk meg: egy csodálatos honfoglalás lehetősége az, amikor Krisztus elfoglalja a lelkemet, amikor megpróbálok elfoglalni számomra Isten országát, és egyszerre csak rádöbbenek, hogy Isten országa foglalt el engem. Vajon sokak számára honfoglalás vagy honvesztés lesz?

És honfoglalás a házasság, egy szép Isten szerinti házasság, egy szép honfoglalás egyénnek, családnak, gyermeknek, unokának, gyülekezetnek, népnek. Egy rossz házasság honvesztés.

És honfoglalás a munka egy gyülekezetben, az emberi lelkek Istenhez való vezetése, de honvesztés a rosszul végzett munka a gyülekezetben. Sokfajta honfoglalás van, de nekünk különösen kettőre kell figyelniünk. Vissza kell foglalni a saját lelkünket. Mert akárhogy szépítjük is a dolgot, megkoptunk, megszurkultunk, tönkrementünk, átváltottunk, elvesztettük a lelkünk ragyogását s fényét. Vissza kell foglalnunk a saját lelkünket, azt az életet, amelyet Isten ad nekünk, és amiről lemondunk, amit elvesztettünk, amit elrabolt tőlünk a világ. Újra el kell foglalnunk Isten országát a magunk számára, a szeretteink, a népünk, a gyülekezetünk számára. Mi szent, nagy honfoglalásra kell hogy induljunk, hogy valóban jövőnk legyen. Egy nép, egy család, egy gyülekezet csak úgy tud megállni, hogyha belül bizonyossága van, mert akkor történhet vele bármi, mert ha belül megtörtént a lélek honfoglalása, legyőzhetetlen, és ha belül nem történt meg a lélek honfoglalása, akkor a változó politikai erők játékszerévé válik.

Ebben a történetben el van rejtve a jövődő lehetősége, Rúben, Gát és Manassé fél nemzetsége Izrael honfoglalása idején már megkapta a földjét a Jordán bal oldalán, nem kellett átmenniük a folyón. Mondhatták volna, hogy ők békekességben vannak, nekik biztosítva van minden, nekik az elég, nem törődnek a többiekkel. Józsué azonban így szólt

hozzájuk: emlékezzetek meg arról a dolgról, amit megparancsolt nektek Mózes, az Úrnak szolgálója, mondván: az Úr, a ti Istenetek megnyugtatót titeket, és nektek adta ezt a földet. Világosan kellett látniuk, ez a föld nem az övék, ezt Isten adta nekik, és Isten fogja számon kérni tőlük, hogy miként éltek ezen a földön, és ennek a földnek a segítségével hogy segítették a többieket. Mert tudni kell, ez a theologia nem a miénk, ez az egyház nem a miénk, ez az élet nem a miénk. Mindez az Istené. A theologia is, az anyaszentegyházunk is, a theologiai tudomány is, az életünk és a szolgálatunk is. Ez az első feltétele annak, hogy sikerüljön a nagy honfoglalás. Kálvini etika ez? Persze hogy az. De nem csak az, hanem Jézus parancsa. Gondoljunk a talentumok példázatára. Hányszor elfelejtettük, hányszor voltunk dicsekedő nép, akik azt hittük, hogy csak a magunk ügye az, ami a miénk.

Józsúé azt mondja ennek a két és fél törzsnek: feleségeitek, gyermekeitek és barmaitok maradjanak ezen a földön, amelyet adott nektek Mózes a Jordánon innen, ti pedig fegyveres kézzel menjetek át atyátokfiai e'c, mindnyájan közületek, akik erős vitézek, és segítettek meg őket. Menjetek segíteni, mégpedig az első vonalban menjetek, nem is atyátok fiai mellett, nem is után, hanem atyátokfiai előtt, ott, ahol a legnehezebb, ahol a legforróbb a harc, oda küld Isten, nem önmagáért, hanem másokért, a testvéreimért, a népemért. Milyen messze vagyunk attól, hogy segítsünk egymásnak. Emlékezzetek Mohácsra! Szapolyai János Szegednél táborozott, kb. akkora haderővel, mint amekkorával a király ment a török ellen. De nem ment segíteni, mert arra gondolt, hogy ő lesz a király. És még jó, hogy nem támadta hátba a királyt. Milyen messze vagyunk mi ettől az Igétől! Mennyire nem megyünk mi egymásnak segíteni. Hátba támadjuk a másikat, amikor egy kicsit felemelkedett, amikor segíteni kellene neki, vagy pedig engedjük, hogy egyedül menjen, és a Jordán innenső partján jól megkritizáljuk a Jordán túlsó partján levőt, ha nem sikerült a harca, és még egy kicsit büszkének érezzük magunkat, hogy jól megmondtuk neki az igazat.

De itt valami másról, az Isten szerinti honfoglalásról van szó. Amíg megnyugtatta az Úr őket is, mint titeket, addig menjetek segíteni, azután majd hazatérhettek. Nem szalmaláng segítség kell, hanem szent makacsság kell, mert végig ki kell tartani, vissza nem lehet fordulni, amíg el nem végezzük a munkát, amit ránk bízott Isten. Milyen messze vagyunk mi ettől. Mindig egymás ellen és soha nem kitarva egymás mellett harcolunk.

Azt olvassuk az alapigében, hogy amikor elmondta Józsúé, azok így felelének neki: mindent megcselekszünk, amit parancsoltál nekünk, és ahova küldesz minket, oda megyünk. Ettől a választól függött a jövő. Ettől a választól függ a mi életünk is. Mit válaszolunk Isten szavára? Tudjuk-e mi is azt mondani: mindent megcselekszünk, amit parancsoltál nekünk, s ahova küldesz, oda megyünk? De így folytatják: Csak legyen veled az Úr. Tudják, hogy csak Istennel lehet. Nem lehet Isten nélkül. Nélküle nem lehet átmenni a Jordánon. Nélküle nem lehet elfoglalni az Ígélet földjét. Nélküle nem lehet jövődöt építeni sem Izrael népének, sem a magyar népnek. Nézzétek meg a szekularizációtól átítatott Nyugat-Európát, az erkölcsi züllést, az egymás ellen forduló nemzeteket, az Isten nélküli nemzeteket. Isten nélkül nem lehet jövődöt teremteni, csak Istennel. Ez az első feltétele a jövődö teremtésének. Vajon tudjuk-e mi ezt? Vajon emlékszünk-e a háborúinkból fennmaradt dicsekedő, gögös magyar mondásra? Isten, ne segíts, csak csodálkozz! Bizony, sokszor meg is hallgatta ezt Isten és nem segített. És csodálkozott rajtunk az egész világ, hogy miként tesszük magunkat tönkre. Ők felemelték egymást, mert azt kívánták: csak legyen veled az Úr. Amint Mózesre hallgattunk, éppen úgy hallgatunk tereád is, csak legyen veled a te Istened, amint Mózesrel volt. Ők felemelték, mi lehúzzuk egymást. Milyen messze vagyunk attól, hogy egymás mellé álljunk, hogy ne vitatkozzunk és ne forduljunk egymás ellen, hanem segítsük egymást, mert

nem az én akaratom és nem az én dicsőségem a fontos, hanem Isten akarata és a honfoglalás a fontos.

Csak légy bátor és erős – mondja Józsué. Akit odaállít Isten Józsuének, annak bátornak és erősnek kell lennie. Benneteket is odaállít majd egy gyülekezet élére. Mindenki Józsué lesz a maga helyén, és mindenki Józsué már most a maga helyén. A Józsuék nem lehetnek gyávák, gyengék és megfutamodók. A Józsuék bátrak kell hogy legyenek és erősek, de nem a maguk bátorságával, de nem a maguk erejével, hanem az Isten erejével. Légy bátor és erős! Lesz-e magyar jövőnk? Attól függ, hogy lesznek-e bátor és erős tanárok, orvosok, lelkipásztorok, akármilyen foglalkozásbeliek, akikre Isten feladatot bíz.

Azt olvassuk a negyedik részben, hogy nemcsak mondták, hogy mennek, hanem a Rúben, a Gát fiai és Manassé fél nemzetsége felfegyverkezve valóban átmentek Izrael előtt, amint szolt vala nekik Józsué. És Isten megsegítette őket. A magyar jövőnk attól is függ, hogy ne csak beszéljünk és ígérjünk, ne csak foglalkozzunk és vitatkozzunk, hanem átmenjünk.

Elmentek – úgy, ahogy Isten kérte tőlük. Mert ettől függ a jövőnk, ettől az egyszerű szürke szótól: elmegyek. Hogy amikor majd lelkipásztorok lesztek és fáradtak vagytok, és a TV-ben éppen egy jó sorozatot vetítenek, akkor ott bent a lelketek mélyén azt mondja valami, hogy most fel kell kelnem és el kell mennem egy szegény, nyomorult öregasszonyhoz vagy egy istentelen, káromkodó fiatalhoz, akinek tele van a lelke sebbel és zaklatottsággal. Nem csak beszélek róla, hanem elmegyek, még akkor is, ha az az egészségem, a kényelmem rovására megy. Elmegyek abba a gyülekezetbe, és nem azt nézem, hogy mi van, hanem azt nézem, hogy mit akar ott velem elvégeztetni Isten. Nem mindig kifizetődő elmenni; emberi szemmel nem mindig kifizetődő. Krisztusnak sem volt kifizetődő a mennyország békességéből, örömeiből és tisztaságából eljönni a földre, a Jordán partjára, meggyaláztatni, korbácsütéseket kapni, töviskoronát hordozni s meghalni egy véres keresztfán értünk.

Nem volt kifizetődő Apácza Csere Jánosnak sem otthagyni a hollandiai gazdagságot és hazajönni. Misztótfalusi Kis Miklósnak sem volt kifizetődő hazahozni az aranyos bibliákat, hogy az ottani gazdagság helyett itt csak vasművesnek nézzék és ekléziát akarjanak követetni vele. És nem volt érdemes Molnár Máriának sem elmenni az ausztráliai szigetvilágba, hogy legéppuskázzák a japánok. De mégis érdemes volt, mert ott bent, a lelkünk mélyén van egy belső motiváció, ami azt mondja arra, amit a világ érdemtelennek tart, hogy érdemes volt. És ami nélkül nem érdemes élni, de amiért érdemes átmenni a Jordán tulsó oldalára és megvívni azt a harcot, amit ránk bízott Isten. Mert mindenből termés születik. Az Úr Jézus áldozatából fakad bűneink bocsánata, az örök élet bizonyossága s az egész keresztyénség. És az Apáczaiak, Misztótfalusiak és Molnár Máriák nyomán fakadtak iskolák, fakadt az új élet és Isten közelsége az árva lélek számára. Isten segítsen bennünket, hogy ez reánk is vonatkozzék. Ámen.

Csiha Kálmánné

Éneás

Alapige: Apostolok Cselekedetei 9,32–35
Bibliaolvasás: Márk 2,1–12

Péter apostol a Tibériás-tenger partján két megbízást kapott Jézus Krisztustól. Az egyik megbízás így hangzott: legeltesd az én bárányaimat. A másik megbízás így hangzott: őrizd az én juhaimat. Péter apostol életében eljött az az idő, amikor ezt a két parancsot, a Krisztustól kapott két parancsot be kell hogy töltsé.

Amikor Jézus Krisztus azt mondja neki, hogy legeltesd az én bárányaimat, akkor az tulajdonképpen Péter igehirdetési szolgálatára vonatkozott. Vidd az én nyájamat füves legelőre, vagyis az igehirdetés legyen az én nyájamnak mindig áldott füves legelő, hogy hallják az Igét, az evangéliumot, és így megerősödjenek és megvigasztalódjanak. Péter, hirdesd az Igét, legeltesd az én nyájamat füves legelőkön. Tudjuk, hogy miképpen hirdette az első pünkösdkor Isten Igéjét, miképpen tért meg, keresztelkedett meg beszéde nyomán háromezer ember.

De Péter e két parancs közül nemcsak az elsőt teljesíti, hanem ezt a parancsot is hálósan komolyan veszi: „őrizd az én juhaimat”. Az őrizés a pásztoráció feladatai körébe tartozik. Utána kell menni minden juhnak. Tudni kell azt, hogy a nyáj, akár kicsi, akár nagy, reám van bízva. Ezért el kell menni mindenkihez. Minden egyes juh fölé kell hajolni, meg kell gyógyítani. A pásztoroknak szívére kell ölelnie mindazokat, akik eltévelyednek és haza kell vinnie azokat.

Ez a két nagy feladat áll Péter előtt: Igét kell hirdetni a nyájnak, és pásztorolnia kell a gyülekezeteket. Péter mind a kettőt betöltötte, de nem a maga erejével, hanem amit felülről kapott, azzal az erővel, amit attól kapott, aki a parancsot adta, és aki erőt adott a parancsok betöltésére.

Azért indul el Péter Júdeába, Galileába és Samáriába, hogy őrizze a nyáját, hogy eljusson személyesen mindenkihez, és hogy eljusson minden egyes gyülekezeti közösséghez. Így indul el, és így teljesíti azt, ami számára drága parancs. Így tölti be a Krisztus parancsát. Péter megérkezik Liddába, e Jeruzsálemtől 40 km-re fekvő kisebb helyre. Péter itt bejára mindeneket. Péter mindenüvé elment, mindnyájukat „bejárta”, vagyis felkereste. Az igazi pásztorációt a „bejárni” szó jellemzi.

Ha kerted van, tudod, hogy mit jelent ez a kifejezés. Reggel kiménsz és bejárod azt a kertet, melyet napközben gondozol, ahol napközben dolgozol. Alaposan megnézed, hogy a kertedben az éjszaka hogy viselték magukat a vetemények. Megmaradt-e minden növény? Szépen és frissen ébredt-e a kerted? Tudod, hogy mit jelent bejárni egy kertet. Minden zugába betekintesz, mert a jó gazda mindent megnéz. Megnézi, hogy nem történt-e valami baj az éjjel, nem száradt-e ki valami, van-e szükség kapálásra vagy más egyéb segítségre, hogy a kerted éljen. Minden hűséges gazda bejárja a kertjét. Tudod, hogy mit jelent bejárni a lakásodat. Ha elindulsz valahová, még egyszer visszaillesztasz, minden kis sarkát megnézed, hogy mindent rendben hagyj, hogy ha véletlenül nem jön-nél többé haza, rend legyen az otthonodban. Tudjuk, hogy mit jelent az, amikor az orvos bejárja a betegeit. Az igazi orvos minden reggel bejárja a kórtermeket és megnézi, hogy éjjel mi történt, ki lett betegbb és kinek javult az állapota. A lelkiismeretes, a hivatását igazán betöltő orvos bejárja a betegeit. Az élet minden területén nagy jelentősége van e szónak: „bejárás”

A te kis családban is bejárásoddal minden szemreveszel, mindenkit megnézel, a kicsiket, akik elindulnak reggel az iskolába, az öregeket, akiket otthon hagysz, és a betegeidet, akikre rázárod az ajtót. Szereteted szemével, gondoskodásával bejárod lakásodat, hogy minden jól és ékesen menjen a te otthonodban azok között, akiket Isten reád bízott.

Péter apostol valahogy így járt be mindenkit, valahogy így járta be Júdeát és Galileát, Samáriát és Liddát. Mindenkit megnézett, mindenütt szólt, mindenütt és mindenkivel megismerkedett. Mindent megvizsgált.

Péter apostol nemcsak egyszerűen átmegy e tartományokon, mint a jó pásztor Jézus Krisztus. Jézus, a jó pásztor egyszerűen átment Galileán, átment Kapernaumon, mert a jó pásztor személyesen ismerte az övéit. Jézusnak elég volt csak átmenni e vidékeken, mert ő igazán ismerte az övéit. Neki tökéletesen elég volt, ha egyszerűen csak átment falvakon és városokon, mert ő eleve tudta, hogy hol van baj. De a Jézust követő földi

pásztoroknak, neked és nekem, mindnyájunknak nem elég csak átmenni a gyülekezeteken, nekünk be kell járni a gyülekezeteket, nekünk be kell járni minden egyes otthont, nekünk be kell járni mindazokat, akik a mieink. Újra és újra be kell járnunk a gyülekezeteket, hogy meglássuk a bajokat, de nem a magunk erejével, hanem a Krisztus segítségével, hogy gyógyuljon ez a világ. Péter bejárta az egész Liddát és környékét. Az Ige leírása szerint találta ott egy beteget. Rátalált egy betegre, anélkül hogy bárki is figyelmeztette volna, hogy van ott egy beteg. Az Ige szavával mondva: „talála pedig ottan egy Éneás nevű embert” Péter rátalált Éneásra, mert az, aki hűségesen bejárja az övéit, mert az, aki hűségesen betölti a Krisztus parancsát, mindig talál betegeket.

Nem olyan könnyű megtalálni a betegeket. Még kórházban fekvőket sem könnyű sokszor megtalálni, bár azokat sokkal inkább megtaláljuk, mivel tudjuk, hogy a betegeknek a kórházban van a helye.

De a kórházon kívül még számtalan beteg van a világon. Te is és én is sokszor vagyunk betegek. Nem könnyű igazán megtalálni a betegeket, mert sok emberen nem látjuk azt, hogy milyen betegséget hordoz magában, mert sok ember nagyon jól el tudja takarni mindenki elől betegségét, mert betegségével nem akar terhére lenni senkinek. Vagy azért, mert szégyelli gyengeségét. De az ilyen ember mégis beteg, szívében hordozza nehéz terhét, a betegséget, a szenvedést. Talán a csalódás, talán az irigység betegségével küszködik és érzi, hogy gyógyíthatatlanul szenved ezektől.

Neked az a feladatod, hogy megtaláld ezeket. A szeretet megtalálja a betegeket. Péter is így talál rá Éneásra. Senki sem mondta, hogy hol van, de mégis rátalált. Te rátaláltál-e egy-egy betegre? Fontos, hogy erősen a szemébe nézz és meglásd a szeme mélyén a fájdalmat, amit hordoz. Fontos, hogy erősen a szívébe nézz, hogy észrevedd azt, amivel egy életen át küszködik. Erősen kell szeretni az egész nyáját, mindazokat, akik a tiéd, nem csak az egyeseket, nem csak a kiválasztottakat, hanem az egész nyáját, mindazokat, akik a tiéd. Erősen kell szeretni a Krisztusban testvéreidet, hogy megtaláld a beteget, a sok ezer között a sok beteget. Péter megtalálja Éneást, aki nyolc éve gutaütötten fekszik. Vajon eddig talált-e reá valaki Éneásra? Vagy csak tudták, hogy ott Nudban, mert most így hívják ezt a helyet, van egy nyolc éve beteg, gutaütött ember.

Mint ahogy te is tudod, hogy van a te utcádban, a szomszédságodban, vagy éppen a blokkodban, vagy a gyülekezetünkben egy gutaütött béna. Tudsz róla, csak éppen nem találod meg úgy, ahogy megtalálta Péter, ahogy meg kéne találnunk minden nyolc éve vagy nyolcvan éve valamilyen betegséget hordozó, valamilyen nehézségekkel kínlódo embert. Csak tudunk róluk, de nem találjuk meg őket. Az Ige most arra tanít, hogy a jó Pásztor útján járó pásztoroknak, vagyis mindazoknak, akik egyszer meghallották, hogy Krisztus megkérdezte a szívük mélyén őket: szeretsz-e engem? – ezeknek úgy kell járni a világban, hogy ne csak tudjunk egymásról, hanem megtaláljuk egymást a szeretet kezével, a jó szó kezével, az együttérzés szemével, azzal, hogy mellette állunk, azzal, hogy nem közömbös számunkra a betegsége és fájdalma, azzal, hogy együtt szeretnénk hordozni a terheket. Péter ott van Éneás mellett, e nyolc éve gutaütött ember mellett és beszél hozzá.

Mert valamit mondani kell Éneásnak, mert valamit mondani kell ennek a gutaütöttnek. Gyógyítást kell vinni neki, ezért valamit mondani kell, amitől meggyógyul az élete. Mindig tenni kell valamit, mindig mondani kell valamit. Milyen nehéz, testvéreim, megállni nekünk egy-egy gutaütött mellett, nekünk, akik járó, épkézláb emberek vagyunk, akik érezzük, hogy erő van bennünk, és ő ott van tehetetlenül. Érzed-e, hogy mondani kell valamit? Érzed-e, hogy milyen nehéz mondani bármit is egy gutaütöttnek. Egyszer egy olyan gyülekezeti asszonyunkat látogattam meg a kórházban, akinek pár nappal előbb vágták le mind a két lábát. Fel-alá jártam a kórházi ajtó előtt. Alig volt erőm bemenni hozzá. És hogy fogadott? Úgy, hogy azóta is megszégyenülten gondolkodok

e jelenetre, mert ez az asszony vidám szívvel, imádkozó lélekkel fogadta azt, amit Isten reá mért. Nehéz beszélni a gutaütött mellett. Nem tudjuk, mit mondjunk neki. Holott igazán könnyű, hogy mit mondjunk neki, ha a Péter példáját követjük. Péterrel együtt ezt a rövid, egyszerű mondatot kell mondanunk: „Éneás, gyógyítson meg téged a Jézus Krisztus.”

Ilyen könnyű az, amit te olyan nehéznek tartasz, amitől úgy félünk és az ajtó előtt fel-alá járunk, mielőtt belépnénk hozzá.

Ilyen könnyű, de ezt meg kell tanulni: Éneás, gyógyítson meg téged a Jézus Krisztus. Nem én, nem én, hanem Jézus Krisztus, a jó Pásztor. Én csak eszköz vagyok, hogy elmondjam a betegnek ezt. Én csak eljöttem és megtaláltalak, mert az küldött, aki minden elveszettet megtalál. Én csak arra mutatok rá, vigyázz, hogy a magunk életével soha el ne takarjuk az élő Krisztust, amikor egy-egy betegágy mellett ülünk. „Éneás, gyógyítson meg téged a Jézus Krisztus.” Ezt kell tudnod elmondani a gutaütöttnek, és azzal jó folytatnod, amikor a beteg mellett vagy, hogy Jézus Krisztus téged is meggyógyított. Jézus Krisztus az, aki nekem is visszaadta a járásomat, hogy el tudjak indulni a keskeny úton. Jézus Krisztus az, aki engem is meggyógyított, aki nekem is visszaadta a látásomat, hogy igazán lássak ebben a világban. Gyógyítson meg téged az a Jézus Krisztus, aki nekem is visszaadta az életet.

Mondhatja ezt Péter, hiszen őt is Krisztus gyógyította meg, de nemcsak egyszer, hanem többször is, mert valahányszor elesett, mindig utánanyúlt gyógyító kezével és új erőt adott neki. Meg kell tanulnunk a betegágyak mellett naponként elmondani: gyógyítson meg téged a Jézus Krisztus.

Sokszor az a baj, testvéreim, hogy mi akarunk gyógyítani. Sokszor az a baj, hogy mi akarjuk megoldani a kérdéseket, és elfelejtkezünk arról, hogy nem mi, hanem Jézus az áldott orvos. Mi csak eszközök vagyunk az ő kezében. Ő a mi gyógyító Urunk. Sohase akard te meggyógyítani a betegeket, de mindig akard elmondani az üzenetet, amit reád bízott Jézus. Tudd mindenkinek elmondani: Gyógyítson meg téged a Jézus Krisztus. Amikor sok beteget látsz magad körül, amikor sok lelki beteget látsz, amikor sok szomorú és csalódott szívű embert látsz, akkor tudd elmondani nekik: „Gyógyítson meg téged a Jézus Krisztus.” De mondd hittel, mint aki magad is megtapasztaltad saját életedben Jézus gyógyító szeretetét. Mondd úgy, hogy meggyógyuljon ő is. Hadd végezze Krisztus általunk is a maga munkáját a betegágyak mellett, az a Krisztus, aki bennünket is meggyógyított, aki nekünk is visszaadta az életet, a szerinte való új életet.

„Kelj fel, vesd meg magad az ágyadat.” Kelj fel, Éneás! Meggyógyultál! Vesd meg magad az ágyadat. Rendezd el te magad az ágyadat, amiben nyolc évig feküdtél, ami annyiszor felmelegedett alattad, amelyik olyan sokszor szinte elviselhetetlen teher volt a számodra, de amit nem tudtál elhagyni sohasem. Rendezd el az ágyadat. Rendezd el a nyoszolyádat. Meggyógyult életeddal kezdj hozzá, és mindazt, ami eddig beteg volt benned, rendezd el újra. Jézus Krisztus gyógyító kezével megmentette az életedet. Hozd helyre a nyoszolyádat! Vesd meg a te ágyadat! Kelj fel, Éneás! Milyen egyszerű a gyógyítás, testvéreim! Azonban olyan sokszor hiányzik a Péter hite a szívünkől. Csak félelem és szánalom van bennünk, de gyógyítani csak szánalommal nem lehet, mivel gyógyítani csak a Jézus Krisztusba vetett hittel lehet, aki a te életedet is megváltotta. „Láták őt mindnyájan, kik laknak vala Liddában és megtérének az Úrhoz.”

Ezt mindenki látta. Azt mindenki láthatta, aki ott volt, hogy nem Péter gyógyította meg Éneást, hanem az, akit Péter hozott a szívében, a beszédében. A Péterben lakozó Jézus Krisztus adta vissza Éneásnak az életet. Egykor mindenki látta és látta meg most is mindenki a meggyógyult életeteket, a te életedet is és azoknak az életét is, akik körülötted gyógyulnak meg a te áldott bizonyágtételed által. Ámen.

Az V parancsolat

Alapige: 2Mózes 20,12
Bibliolvasás: Máté 22,15–22

Tiszteld atyádat és anyádat...

1. Isten megköveteli, hogy tiszteljük szüleinket. Aki nem tiszteli atyját vagy anyját, Istent sem tiszteli. Miért kell tisztelni a szülőket? Mert Isten úgy akarja. Miért védi Isten a szülőket a gyermekekkel szemben? Mert szükség van rá. Isten sokkal jobban ismeri megromlott emberi természetünket, mint mi, ezért mondja nem sokkal az ötödik parancsolat után: „Aki megveri az ő atyját vagy anyját, halállal lakoljon.” A Példabeszédek könyvében még keményebben beszél Isten: „A szemet, mely megcsúfolja atyját vagy megutálja az anyja iránti engedelmisséget, kivágják a völgynek hollói, vagy megeszik a sasfiak.” Hol van a teremtés rendje szerinti boldog, paradicsombeli élet? Miért zúdult rá tengernyi vér és könny? A megittasodott Noét megszegyeníti és mélyen megalázza legifjabb gyermeke, Khám. Izsákot csúnyán becsapja másodszüllött fia. Amikor Jákób fiai hazahozzák József szétépett véres ruháját, akkor elveszettnek hitt gyermeke miatti mérhetetlen fájdalmában így szól Jákób: „Sírva megyek fiaimhoz a sirba.” A tékozló fiú történetében mindkét fiú vérig sérti a szeretetben és irgalomban állhatatos apát. Hát nem igaz a közmondás: „Míg kicsi a gyermek, anyja lábára tapos, mikor megnő, a szívére tapos”? Sosem panaszkodta neked senki, hogy a fiatalon özvegyen maradt apa fel tudott nevelni tíz gyermeket, de tíz gyermek már nem tudta eltartani a megöregedett apát? Miért van ez így, hiszen nem volt mindig így? Egy híres német festőnő, aki fenékgig itta az anyaság keserű poharát, megfestette azt az édesanyát, aki keresi hősi halált halt gyermekét. Lámpával a kezében járja az éjszakába borult csatateret, egyik elesettől a másikig megy. Lámpával belevilágít a halottak arcába, míg végre megtalálja saját elesett gyermekét. Hová lett a szülők paradicsombeli boldogsága?

Egyetlen földi atyának sem volt annyi fájdalma, mint a mi mennyei édes Atyánknak, és fiú sem alázott meg úgy és nem szenvedett annyit, nem hordozott annyi büntetést, mint Isten egyszüllött Fia. Gyermeki engedetlenségünkért halt meg a keresztfán. Így lett a Jézus keresztje erős vár és oltalom azon édesapák, édesanyák, nevelőszülők számára is, akik nem ismerik a gyermeki szeretetet. Boruljon oda minden kismizmizett szülő, és ott otthonra talál. Boruljon oda minden beteg család, hogy ott meggyógyuljon.

2. Az ötödik parancsolat teljesítéséhez Isten ígéretet kapcsol, melyet az Úr, a te Istened ad tenéked.

Isten földet ígért az atyáknak, az ígéret földjét, de nekünk is földet ígér. Aki azonban nem tiszteli atyját és anyját, az elveszíti ezt a földet, kicsúszik lába alól a talaj. Isten nemcsak az ő országát, de ezt a földet is ígéri, szülőföldünket, hazánkat. Ezt a földet, ahol annyi hajléktalan, hontalan él, ahol néhány négyzetméteres panellakásban családok ezrei tengetik az életet? Ezt a földet, ahol a szennyezett levegő miatt gyermekek milliói lesznek asztmások? Ezt a földet, ahol az évről évre növekvő ózonlyuk miatt a rákkeltő ultraibolyántúli sugarak ölik meg a gyanútlan embert? Ez lenne az a föld, ahol menekültek milliói várnak állampolgárságra és még tartózkodási engedélyt sem kapnak? Ez lenne az a föld, ahol csak Isten tudja, hány ember útlevelébe ezt pecsételik bele: persona non grata, azaz nemkívánatos személy, akiknek egyszerűen nincs helyük ezen a földön, melyet Isten ígér azoknak, akik tisztelik atyjukat és anyjukat?

Igen, ez az a föld. Ilyen lakásviszonyok közé, ilyen istentelen körülmények közé küldte le Isten az ő egyszüllött Fiát. Igaz, hogy a föld nem fogadta be őt. Ő maga is nem-

kívánatos személy lett. A rókáknak barlangjuk volt és az égi madaraknak fészük, de az ember Fiának nem volt hová fejét lehajtania. Ő az övéi közé jött, és az övéi nem fogadták be őt. És ő magával vitte a keresztre a hajléktalanság és az otthontalanság átkát, a földönfutó ember nyomorúságát. Így tette ezt a verejtékkal és vérrrel átitatott földet otthonunkká, hazánkká. Ha őt követjük és benne hiszünk, akkor ez a föld újból hazánkká, otthonunkká, lakhatóvá lesz és beteljesül Isten ígérete: „...hogy hosszú ideig éljen azon a földön”

3. Ebben az összefüggésben beszéljünk az államról is. Nemcsak szüleinket, de előjáróinkat, a felsőbb hatalmasságokat is tisztelnünk kell! Arra a kérdésre, hogy a keresztyén embernek hogyan kell az állammal szemben viselkednie és engedelmeskednie, a legteljesebb választ Jézus adja: „Adjátok meg azért, ami a császáré, a császárnak; és ami az Istené, az Istennek. Isten nem ellensége az államnak, amelynek az a feladata, hogy az ő szolgálatában álljon. Ami megilleti az államot, azt ne úgy add oda, mint a csontot a kutyának. Add meg, ami jár, mert szüksége van rá. Ha kevésre van szüksége, keveset adj, ha sokra van szüksége, sokat adj. És ha egyszer mindenedet kéri? Akkor add oda mindenedet. És ha eljön az idő, hogy nemcsak vagyonodat kéri, hanem a véredet is? Akkor azt is add oda! De tovább ne! A vérednél nem kérhet többet a császár. A felsőbb hatalmasságot azért rendelte Isten, hogy útjába álljon a hőmpölygő gonoszságnak és a jót előmozdítsa. Ezért aki nem adja meg a császárnak azt, ami a császáré, legyen az katonai szolgálat vagy adófizetés, annak nem csak az állammal, de Istennel gyűlik meg a baja. Krisztus ezért a földért a vérét ontotta: láthatókért és láthatatlanokért, testünkért és lelkünkért, egyházért és államért egyaránt. Nem ravasz számításból, ügyes diplomáciai megfontolásból, nem uralomvágyból, hanem megváltó, irgalmas szeretetéből szól így: „Adjátok meg azért, ami a császáré, a császárnak; és ami az Istené, az Istennek.” Akinek szívügye, hogy ebben az országban rend, igazság, törvényesség legyen, megszűnjön a társadalmi igazságtalanság, a megvesztegethetőség és a korrupció pellengérré kerüljön, az már megadta Istennek, ami Istené, a hétköznapiakban, kinn a világban.

Mit adhatunk még a császárnak ezen kívül? Isten Igéjét! Mert Isten kegyelmét egyetlen földi hatalmasságtól sem tagadhatjuk meg, ezért a legtöbbet akkor adhatjuk a császárnak, ha neki is hirdetjük az evangéliumot. Vajon nem az ellenkezőjét tettük? Nem úgy van, hogy az egyház elsáncolta magát az államtól és azt hirdette: „Ne szeresétek a világot”? Krisztus is szerette a bűnös embert, sőt meghalt érte. Isten úgy szerette ezt a világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta érte. Próbáljunk válaszolni két kérdésre:

a) Mit tegyen a felsőbb hatalmasságot tisztelő keresztyén ember és egyház, ha az a szolgálatára nem tart igényt, ha az iránt közömbös és azt teljesen fölöslegesnek tartja? Mit tegyünk, ha azt mondja, hogy pénzetek kell, sőt véretekre is igényt tartok, de az imádságotokra, könyörgésetekre, a bűnbocsánat ígéretére, az Igére nincs szükségem? Nem így volt? És többé nem lehet így? Ilyenkor viszonzatlan marad a felsőbbiséget tisztelő keresztyén ember állam iránti szeretete, úgy is mondhatnám, hogy ez „a boldogtalan szerelem” állapota. De ez nem lehet ürtügy arra, hogy a keresztyén ember megtagadja a császártól azt, ami a császáré. Az egyház Ura sem fordult vissza csak azért, mert nem talált megértésre. Még ha be is vágja az ajtót a felsőbb hatalmasság az ötödik parancsot megtartó egyház orra előtt, az egyháznak még akkor is van mit adnia a császárnak: Isten bűnbocsátó kegyelmét.

b) Mit tegyünk akkor, ha az állam az Ige szolgálatában álló egyházzal és a keresztyén emberrel szemben nemcsak közömbös, de ellenséges magatartást tanúsít? Ha az állam nem csak a hátát mutatja az egyháznak, hanem az öklét rázza feléje? Mit tegyen az egyház, amikor nyílt ellenségeskedés tör ki közöttük és az állam között? Akkor az egyház a mártíromságot választja. Akkor az egyház szenvedő egyházzá lesz, mint az ősegyház.

Akkor itt van az ideje annak, amit az első keresztyének mondtak: „Istennek kell inkább engedni, hogynem az embereknek.” De még ennek az tildözött egyháznak is van mit adnia a császárnak: a kegyelem üzenetét. Ez az Isten parancsa. Az a hatalom, amely nem áll Isten szolgálatában, az a császár, aki magát Isten fölé helyezi és semmibe veszi az első parancsolatot, örült. Mert nincs nagyobb örültség, mint Isten ellen támadni. Egy ilyen örült hatalommal szemben a keresztyén ember csak úgy viselkedhetik, mint egy örülttel: okosan, de ellenáll, de csak annak örültsége miatt, nem pedig gyűlöletből. Nem azért, mintha te meg én megmenthetnénk Isten ügyét – azt már Jézus Krisztus megmentette –, hanem azért, hogy megmentsük a császár ügyét, még a császár akarata ellenére is. Ez a krisztusi irgalom. Ha örültek kerülnek hatalomra, az jelzés az egyház számára: eljött az ítélet ideje. Az ítélet pedig Isten háza népén kezdődik. Az egyház ilyenkor nem indít keresztes hadjáratot az örült ellen, hanem alázatosan meghajol Isten hatalmas keze alatt. A megaláztatás ilyen mélységében is érvényes Krisztus parancsa: add meg, ami a császáré, a császárnak! Az Igére figyelő egyház pedig ilyen válságos határhelyzetben félelemmel döbben rá az igazságra: a császár vessző és bot lett Isten kezében.

Az a római császár, akinek képe ott volt az egydénároson, a választott nép szemében útszéli rabló volt, az első keresztyén gyülekezetek számára véres kezű zsarnok. Krisztus még tőle sem, ettől a római császártól sem tagadja meg az ő kegyelmét. Ezért mondja: „Adjátok meg azért, ami a császáré, a császárnak...” „És ezt hallván, elcsodálkoznak, és otthagynán őt, elmenének.” Menjünk el mi is csodálkozva Isten bünösökön könyörülő szeretetén. Ámen.

Fazakas Sándor

Derecske, Magyarország

A VI. parancsolat

Alapige: 2Mózes 20,13

Bibliolvasás: Jelenések 21,1–8

1. Isten igent mond az életre.

Még akkor is húsvéti örömben kell élnünk, ha éppen a hatodik parancsolat juttatja eszünkbe azt, hogy micsoda világban élünk: gyilkosságok, robbantások, terroristák, háború, gyűlölet, kegyetlenség és erőszak világában. Őrizd a húsvéti örömet még akkor is, ha egy olyan világban élsz, amelyben az ember a legbrutálisabban, minden lelkiismeret-furdalás nélkül halálra tiporja embertársát. Csodálkozol ezen? Hiszen már a gyermekkorban is ezt tanulják és ezt látják. Az egyik nagy orosz író 6–7 éves gyermekeket figyelt meg játék közben. „Mit játszottok?” – kérdezte. „Háborúsdit” – válaszolták a világ legtermészetesebb hangnemében. „Hogyan játszodhattak háborúsdit, hát nem tudjátok, hogy az milyen rossz és csúnya dolog? Játszodjatok inkább békét” – mondta az író. „Tényleg, de jó ötlet” – válaszolták a gyermekek. Aztán egyszerre csak csend lett, tanácstalanokká lettek, sugdosódtak és végképp elhallgattak. Akkor odalépett az íróhoz az egyik gyermek és azt kérdezte: „Mondd, nagyapa, a békét hogyan kell játszani?” Hát ez a mi tragédiánk! Míg az ember természeténél fogva nemet mond az életre, addig Isten magától értetődő módon igent mond az életre. Isten nem ellensége, hanem barátja az életnek. Az egész Szentírás arról beszél, hogy Isten szereti az életet. Úgy is mondhatnánk: a Biblia Isten szerelmes levele az ő teremtményeihez. Isten nemcsak barátja az életnek. Ő az élet eredete. Hát megragadhatja a teremtő az ő teremtményeit? Isten jósgos Isten. Olvastad a Biblia első lapján, hogy Isten mekkora gonddal és körültekintéssel teremtett az ember számára életteret és otthont?

Az élet Isten tulajdona, Isten ajándéka, rád bízott drága kincs! Ő adta, és csak ő veheti el. Senkinek sincs joga, hogy a másiktól elvegye az életet. Aki a másikat megfosztja az élettől, megrabolta Istent. A saját életedet sincs jogod magadtól eldobni. Isten a hatodik parancsolattal mintegy biztonsági övvel öleli át az ember életét. A gyilkosnak meg kell jelennie a számon kérő Isten előtt. Kaint is számon kérte Isten. A kiontott vér beszél, Istenhez kiált. A kiontott vér nem néma, szája van. Isten hallja ezt a kiáltást, ezért szól így: „Ne ölj!”

2. Mennyit ér egy ember?

Egy francia lelkipásztor azt kérdezte konfirmandusaitól, hogy mennyit ér egy ember. A megdöbbenő válasz így hangzott: 22 frankot. Anatómiaórán ugyanis arról beszélt a tanár, hogy egy ember, ha mindenét értékesítik: bőrét, csontját, haját, húsát és fogazatát, akkor napi árfolyamon számítva 22 frankot ér. Így beszél egy tanár és a tanítványa egy olyan korban, amikor leértékelődik az ember. Mert az ember csak annyit ér, amennyi hasznot hajt – vallják sokan. Ha egy munkanélküliséggel sújtott világban 40–45 évesen már nehéz elhelyezkedni, nem úgy érzi magát az ilyen leértékelődött ember, mint egy darab ócskavas? Hát ennyit ér az ember, a teremtés koronája, akiért Krisztus meghalt a Golgota keresztyén?

Nürnberg egyik múzeumában még ma is őrzik a város pallosát. 400 éven át egy család kezében volt, és ugyanabból a családból került ki a város hóhéra is. Amikor a múzeum vezetője azt mondta, hogy 400 év alatt 800 embert fejeztek le ezzel a pallossal, akkor a csalódott közönség mintegy csodálkozva kérdezte: csak? Csak 800 embert 400 év alatt? De a legmegdöbbentőbb az volt, amit egy kisfiú kért: szinte megkönnyebbülten: „Ugye mama, hogy ez semmi?” 800 lefejezett ember egyetlen városban! Ez igazán semmi az első és második világháború milliányi áldozatához képest! De azt a 800 embert is Isten teremtette. Azt a 800 embert is meg akarta menteni Isten, amikor megparancsolta: „Ne ölj!” Ha egy akkora mérleget készíthetnénk, melynek egyik serpenyőjébe beleférne a világ minden gonoszsága, a másikba pedig csak egyetlen ember élete kerülné, akkor ez utóbbi lenne Isten szemében a súlyosabb, mert az ő szemében sokkal többet nyom egyetlen ember élete, mint a világ minden bűne. Isten szemében ilyen súlya van az embernek, ennyire értékes.

3. Isten azt akarja, hogy a bűnös ember is éljen.

Isten a végsőig elment, hogy a bűnös embert, a hatodik parancsolatot is semmibe vevő embert megmentse. Ezért a bűnös emberért a mindenre kész Isten odáig ment el, hogy az egyszülött Fiát engedte keresztre feszíteni. Isten sajátos, egyedi, példátlan módon egyetlen alkalommal maga is semmibe vette a hatodik parancsolatot: nagypénteken, a Golgota hegyén. Engedett a „Feszítsd meg!”-et kiáltó vérszomjas tömegnek. Kiért engedett? Kain utódaiért! Mert Isten nem akarja a Kainok halálát, ő azt akarja, hogy a Kainok éljenek. Amikor Kain megöli testvérét és menekülés közben attól fél, hogy őt is megölik, akkor így szól Isten: „Sőt inkább, aki megölelné Kaint, hétszerre megbüntetik. És megbélyegzé az Úr Kaint, hogy senki meg ne ölje, aki rátalál.” Az a bélyeg a testvérgyilkos Kain homlokán az isteni kímélet jele volt. Nem tudjuk, hogy ez a jel milyen lehetett. De egyet tudunk: az Isten helyezte oda, aki azt akarja, hogy még a gyilkosok is éljenek, aki nem akarja, hogy a bűnös ember meghaljon, hanem azt akarja, hogy megtérjen és éljen. Nagypéntek óta békességben élhet az ember, félelem nélkül.

a) Békességben, azaz nyugodtan, mert Krisztus a mi bűneinket magával vitte a keresztfára, büntetésünket elhordozta, az átkot magára vette. Nagypéntek óta már nem csap szembe a halál lehelete. Amikor a lakás tele van dohányfüsttel vagy kellemetlen konyhaszaggal, csak meg kell gyújtani egy gyertyát. A gyertya csendes lángja mintha magába

szívná vagy elégetné a kellemetlen szagot. Isten szeretetének a tüze így szívta magába, égette el a halál pusztító leheletét, hogy mi az élet levegőjét szívjuk.

Vidd Isten elé minden te vétkeket azzal a bizalommal, ahogy kisgyermek viszi atyjához elrontott játékát.

Vidd Isten elé azokat, akiket szóval, beszéddel, kemény mondatokkal megöltél. Az egyik kiváló lelkipásztor irodájában, ahol naponta tucatnyi ember fordul meg, öles betűk hirdetik: „Ne ölj!” Ez a lelkipásztor nagyon jól tudta, hogy a nyelv éles fegyver, amellyel ölni is lehet.

Vidd Isten elé azokat, akiket egyetlen gyilkos tekintettel, megvetéssel, göggel teljes, jéghideg, szúrós tekintettel megöltél. Mert a szemmel ölni is lehet.

Vidd Isten elé azokat, akik anyagiasságnak, becsvágyadnak, pénzért és hatalomért való irgalmat nem ismerő harcolnak lettek áldozatai.

Vidd Isten elé azokat, akik meg nem születhettek, akik az abortusz áldozatai lettek.

Vidd Isten elé vérvörös bűneidet, hogy békességed és nyugalmad legyen nála.

b) Félelem nélkül.

Nagypéntek óta félelem nélkül élhet az ember. Ha Krisztus a keresztfán maradt volna, okunk lehetne a félelemre. De ő feltámadt a halálból és él, ezért nincs okunk a félelemre. Az életet adó Isten megnyitja a sírokat is. Krisztus él, és mi is élni fogunk. Miénk a húsvéti győzelem. Az élet Istene egy második étellel is megajándékozza a bűnös embert. De ez nem jelenti azt, hogy lebecsüld és eldobd magadtól a földi életet. Ellenkezőleg! Csak az, aki ezt a mennyei életet már itt a földön elkezdte, csak az ismeri fel igazán az Isten által ajándékozott földi élet szépségét, értékét és méltóságát. Csak az ilyen tudja, hogy nem a mulandó földi élet a legszebb és a legjobb, hanem van egy másik is, egy ennél is jobb és szebb. Ez az ember már nem az életet, hanem a halált veti meg. Az ilyen ember halálmegvető bátorsággal, félelem nélkül él. Ne félj a haláltól!

Feltűnően gyakran olvasunk a Bibliában arról, hogy Krisztus arra kéri az övéit, hogy ha kell, a mártíromságot is vállalják. Tanítványait úgy küldi ki, mint bárányokat a farkasok közé. „Ne féljete azoktól, akik a testet ölik meg, és azután többet nem árthatnak” – mondja Jézus. Követőinek azt ígéri: „Aki meg akarja tartani az ő életét, elveszíti azt; aki pedig elveszíti az ő életét énértem, megtalálja azt.” Boldognak nevezi azokat, akiket érette háborgatnak. A szelídeknek örökségül ígéri a földet. De az sem kerülheti el a figyelmünket, hogy Jézus sem közvetve, sem közvetlenül soha nem adott parancsot az élet kioltására.

A keresztfán érettünk meghalt Krisztusért békességben és félelem nélkül élhetünk, mert nem a háborúé az utolsó szó, bármennyi legyen is belőle, az utolsó szó a békességé. Mi pedig hittel valljuk: „És az Isten eltöröl minden könnyet az ő szemükről, és a halál nem lesz többé; sem gyász, sem kiáltás, sem fájdalom nem lesz többé.” Ámen.

Ifj. Fekete Károly

Uram, te mindent tudsz

Alapige: János 21,17

Bibliaolvasás: 1János 3,14–24

A szavak egymásra találásának jelentősége fokozottan érvényes akkor, amikor Isten úgy szól, hogy szavai egymásra mutatnak és segítenek kibontani, felfedezni a lényegét. Már reformátoraink is szabályszerűséget láttak abban, hogy a Szentírás önmagát magyarázza. A szavak egymásra találásának öröme töltött el, amikor egy tételszerű meghatározás életes feloldását találtam meg és egy érzelmektől átszőtt fontos jelenet rendezőlvé-

vel szembesültem. Péter története szemléleti a János első leveléből megszólaló tételt, és ez a tétel segít eligazodni az érzelmek hullámai között.

1. Péter vádlott és vádló egyszerre – ez prédikációnk első tétele.

Péter történetéből láthatjuk, hogy mi történik ott, ahol elkezd vádolni a saját szívünk. Kell-e annál nagyobb önvád, ítéletmondás, lelkiismeret-furdalás, mint a Péteré? A maga hibájából jött egy nap az életébe, amikor élete könyvébe tüzes betűkkel íródott bele az eredmény: örökre alkalmatlan a Krisztus király soraiban való szolgálatra, alkalmatlan az emberhalászatra, mert éppenséggel ő akadt horogra. Tagadásával magát zárta ki háromszorosan abból a helyzetből, amibe Jézus emelte. Önmaga felé tele van ítélettel, mert hamis tanú lett és gyáva áruló. Mélyülő önvád ez, mert a saját szíve ítéli el. Marja belül a szégyen. Vitában áll önmagával. Érvek mérkőznek meg egymással a gondolataiban, melyek egyrészt azt mondják: „én a legtovább merészkedtem”; másrészt azonnal cáfolja önmagát: „de hiú voltál, hős és nagy akartál lenni”, egyik fele állítja: „hiszen Krisztusért tettem”, a másik figyelmezteti: „de hátsó szándékaid voltak”; egyrészt elismeri: „valóban hibáztam”, a másik fele pedig leinti: „nem, nem, Péter: megbocsáthatatlan bűnt követtél el”

Ez a belső ellentmondás oda vezetett Péternél, hogy kilépett a szolgálatból.

Péter önmaga fölött hajtja végre az ítéletet, amikor lefokozza önmagát. Ahogyan a lefokozott katonatisztról szokták letépni a rangjelzést, úgy tépi le magáról a Krisztustól kapott előléptetés jeleit. Az első csodálatos halfogásnál Jézus előléptette őt halászból emberek halászává, Simonból Péterré, felvezette Galileából Jeruzsálembe. Péter azonban mindent visszaad, letesz; visszamegy halászni, újra Simonnak tekinti magát (Jézus is így szólítja: Simon, Jóna fia) és önkéntes száműzetésbe vonul vissza Galileába. Visszamegy a régi életbe, és belemenekül a munkába. lelki görcse még a saját szívéből is kiszorítja.

Ördögi ez a belehajszolás. A Gonosz nagy trükkje, hogy nem elégszik meg a Péter háromszori tagadásával, hanem még fokozza a belső örvényt, s azt az ítéletmondást, ami Istennek van fenntartva, elkezdi kísértéssé változtatni és önbíráskodássá tenni. Bennünket is hányszor tesz egy személyben vádlottá és vádlóvá. Kettészakítja a lényünket, hasadtá teszi a személyiségünket: velünk foglaltatja el Istennek, ítélő bíránknak a helyét. Becsap és azt súgja: tied az utolsó szó önmagad felett. Ha te elítéled magad, akkor még az Isten sem menthet fel. Ilyenkor válunk süketté meghallani azt, hogy megbocsáttattak a te bűneid. Ilyenkor lehetetlen elfogadni, hogy az „elvégeztetett”-be még az én ügyem is belefér.

2. Az első felismerés: Isten nagyobb a mi szívünknel.

Az ilyen mélypontokon életmentő a Jézus utánunk nyúló keze, mellénk állása, ami azt tanúsítja: az Isten mégis nagyobb a mi szívünknel!

Péter életében emiatt törvényszerűen be kellett következnie egy újabb napnak, amikor életének Ura háromszorosan húzza át a megsemmisítő ítéletet és háromszorosan erősíti meg a küldetését: legeltesd az enyéimet. Péter életének nagy fordulópontja ez, ahol végleg elhagy valamit, ami eddig mindig csak bajt okozott neki. Péter alapvető tulajdonsága volt, hogy mindig fölfelé lícitált: Nem eshetik meg veled; ha mindnyájan megbotránkoznak is benned, én soha (Mt 26,33). Érdemes figyelni erre a fölfelé lícitáló hajlamra, amely általános emberi kísértésünk. Egy fölfelé lícitáló gondolkodásmód vesz körül bennünket: Többet mutatni, mint ami vagyok; kozmetikázott statisztikák és gazdasági mutatók: vannak, akik csak „leg”-ekben tudnak gondolkodni; akik magukról mindig jobb képet szeretnek festeni. A fölfelé lícitálásnak a kifejezőeszköze a fellengző stílussal párosuló felszínes gondolkodás. Innen nem lehet meghallani az alázatra való hívást, a bűnbánatra való felszólítást és a bűnbocsátó szót sem.

Péter életének éppen ezért nagy fordulópontja az, hogy alázatosan lefelé lícitáló lesz. A párbeszéd mélyrétegeiben nyer ez bizonyítást. Alázatot tanul a mélységben.

Jézus kétszer is a Péter régi éneje szerint kérdezi a mindig túlteljesíteni, hősködni akarótól: Simon, szeretsz-e engem azzal a szent szeretettel, amely tölem, a Krisztustól nyerhető szeretet? És Péter kétszer is igen szerényen, önkritikusan kénytelen azt válaszolni: Én csak a tölem, az embertől telhető szeretettel tudlak szeretni.

A harmadik kérdésnél Jézus kimondhatatlan tapintattal átveszi Péter választát, mintha azt mondaná: Jól van, Péter, értelek: nem kívánok többet, mint amiről magad is úgy hiszed, hogy telik tőled.

Jézus elfogadja azt, ami tőlünk telik. Nem követel többet, mint amire képesek vagyunk, de azt igen, de annál kevesebbel nem éri be.

Ennek felismerése formálja át Pétert, s mondatja ki vele: Uram, te mindent tudsz. E nélkül az átformáló felismerés nélkül nincs hit. Péter ekkor jön rá, hogy Isten nagyobb az ő önbíráskodó szívénel. Ez a kezdet: az Isten nagyobb voltának felismerése. Isten nagyobb szűkre szabott gondolatainknál, illetéktelen ítéleteinknél, elszakító kételyeinknél, lelkiismeret-furdalásunknál, szűkkeblűségünknel, felsrófolt önbecsülésünknel, Isten nagyobb a mindent eltorzító demagógiánál.

3. A második felismerés: Isten mindent tud.

Amikor Péter erre rájön, akkor egy újabb felismerést fogalmaz meg. Péter szava itt csendül össze János apostol üzenetével: Uram, te mindent tudsz – mondja Péter; Isten mindent tud – állítja János apostol. Isten lát minden folyamatot, átlát kapcsolatrendszereket, megért szövvényes gondolatokat. Isten tudása sokkal több, mint látás; több, mint ismeret. Több, mint az emberi mindentudások, mint az adatbankok adathalmazai, és más, mint az emberi tudás kategóriái. Az ember mindent tudni akarásának különböző indítékai vannak.

Egészen egyszerű indíték a kíváncsiság. Ebben nincs tisztelet, sem szemérem. Erőszakosan működik. behatol a mások személyes életébe, pletyka szinten hurcol meg embereket újságokban. Lemezteleníti a szerencsétlenséget, kineveti a fájdalmat, és gyengeségnek látja a szeretetet. A szenzáció piacán éli világát. János apostol nem ilyen tudásra gondol, és Jézus sem a kíváncsiság szintjén érdeklődött Péter iránt.

A tudásra való törekvés egy másik indíték a könyörtelen igazságkeresés. Úgy akarja látni a dolgokat, ahogy vannak. Tényeket és következményeket, okokat és törvényeket keres, és közben általánosít. Százalékban és arányban gondolkodik, még éjjel is grafikonokkal álmodik. Tárgyilagosan hűvös, hideg-rideg tudás ez. Száraz dolog.

Van azonban egy harmadik tudásfajta is: a szeretettel összekötött tudás. Ez tisztelet-tudó, jóságos és meleg. Sugárzik belőle a tapintat, a megértés. Nemcsak néz, hanem lát is. Ilyen tudása van barátoknak a barátjáról, szerelmesnek a szerelméről, szülőnek a gyermekéről. Aki így ismer, az nem hűvös távolból nézi a másikat, hanem melléje szegődik. Nemcsak annyit tud, hogy én vagyok és vannak mások, hanem létezik számára az, hogy mi ketten vagy többen együtt! A te ügyed az enyém is! Ilyen fajta az a tudás, amellyel Isten ismer minket. Ilyen fajta az a tudás, amellyel a feltámadott Jézus keresi Pétert a tónál. Felveszi ügyét, oldódást és megoldást ad.

Így ismer bennünket, és így tud rólunk is a mi Urunk. A vádaktól gyötört embert csak ez a tudás segítheti. Az az örömméret, hogy Isten mindentudása nem nyomasztó a számomra. Ha az emberek közül valaki mindent tud rólam, akkor a rólam szerzett információval árthat nekem, manipulálhat, örületbe kergethet, ellenem lehet. Isten mindent tudása értem van. Így tudja kiegyenesíteni az összekuszálódott szálakat, kiegyenesíteni elhajlásaimat, tud csöndet adni, világosságot nyújtani, meleg közelséget biztosítani.

Isten tudása nagyobb a mi nyugtalan szívünkénél, amit oly sok minden nyomaszt (gyász, betegség, kudarc, magány, csőd, csalódás...). Isten szíve tud valami olyat, amit senki más nem. Azért tágas, kényelmes az Atya szíve, mert ez a szív áldozatot hozott, áldozattá vált. Isten szíve a megváltani tudás képességével bíró szív. Ezért nagyobb a Péter szívénél és mindannyiunk szívénél. A mi szívünk elítél, az Isten szíve szeret. Mi lefokozzuk magunkat és kesergünk, ő magához ölel és kegyelmet ad.

Ha nyugtalanít, vádol, elítél a szíved, ha nincsenek rendben a dolgaid, ha semmi sem úgy van, ahogy lennie kellene, ha rád nehezednek életed elvétett döntései, akkor gondoldj arra: Isten tud azokról, és ő azoknál sokkalta nagyobb! Örök szeretetében mindannyian beleférünk. A kérdés ma sem az, hogy ő szeret-e, hanem az, hogy te szereted-e őt. Szeretsz-e engem, ahogy tőled telik?

Boldog vagy, ha a te válaszod és a te törekvésed is az, ami Péter válaszát szülte: „Uram, te mindent tudsz; te tudod, hogy szeretlek téged.” Ámen.

László Dezső

A kétféle megszomorodás

Alapige: 2Korinthus 7,8–11
Bibliaolvasás: Máté 19,16–26

A mai sok szomorúsággal tele világban mindenki azt szeretné, ha minél inkább megkímélnék az újabb szomorúságtól. Különösen az egyháztól és az egyházi intézményektől várjuk azt, hogy legalább azok ne okozzanak nekünk szomorúságot és újabb gondokat. Az a felfogásunk, hogy ezek az intézmények a megbocsátó, mindent elfedező szeretet szolgálatára rendeltettek, tehát munkájuk által semmiképpen sem okozhat szomorúságot azoknak, akik között szolgálnak. Észre kell vennünk, hogy ebben a gondolkodásban nem az evangélium igazi lelke lüktet, a szeretetnek ez a felfogása nem mindenben fűdi a Szentírás tanítását.

Jézushoz megy a gazdag ifjú, és nagy lelkesedéssel kezd arról beszélni, hogy tökéletes ember akar lenni. Jézus megkedveli az ifjút, és az mégis megszomorodva távozik el tőle, mert nem hajlandó a tökéletességnek azt a mértékét fogadni el, amelyet Jézus állított eléje. De nem csak a gazdag ifjú az egyedüli, aki megszomorodva távozik Jézustól, mert Jézus csak azoknak jelent örömet, akik elfogadják azt az életutat, amelyet ő mutatott. A Jézus jelenléte valósággal meggyötörte a gonosz lelkeket, nem is szólva arról, hogy Jézus milyen kérlelhetetlen kritikusa volt a farizeusoknak s a mennyei Atya templomának meggyalázóit korbáccsal verte ki a templomból. Ezen felül azt sem szabad elfelednünk, hogy magának Jézusnak mennyi bántásban és szenvedésben volt része. Beteljesedett rajta az Isten Igéje: „akit szeret az Úr, megdorgálja, megostoroz pedig mindent, akit fiává fogad” (Zsid 12,6).

Pál apostol nagyon szerette a korinthusi gyülekezetet. E levél megírása előtt másfél évet töltött ebben a gyülekezetben. Ennek a gyülekezetnek írta meg a szeretet csodálatos himnuszát, és mégis éppen ez az a gyülekezet, amelynek Pál, mint mai Igénk mondja, szomorúságot okozott. Sőt továbbmenőleg azt mondja, hogy noha egy pillanatig bánta, most már egyenesen nem is bánja, hogy a gyülekezetet megszomorította, mert tudja, hogy ez a megszomorodás a gyülekezetnek a javát szolgálja.

Nekünk, az egyház neveléssel és fegyelmezéssel megbízott szolgálóinak, bizony nagyon sokszor kell abban a lelkiállapotban lennünk, amely Pál mai Igéjéből tárul elénk. Munkánk komolyságából, a ránk bízott értékek gondozásából, a neveléssel szervesen együtt járó fegyelmezésből önként következik, hogy szomorúságot, kellemetlenséget, nehézségeket kell okoznunk azoknak, akiket nevelünk, sőt nemcsak nekik, hanem szü-

leiknek és hozzátartozóiknak is. Mennyivel könnyebb lenne a mértéket alább szállítani, a fegyelmet meglazítani, mindenben engedni annak az általános óhajnak, hogy legalább a mi egyházi iskolánk ne okozzon nehézségeket tanulóknak és szülőknek egyaránt, hogy legalább mi képviseljük az igazi szeretetet, mikor ma olyan kevés helyen tapasztal az ember igazi szeretetet, megértést és elnézést. Ó, kedves testvéreim, milyen könnyű, de egyben milyen bűnös dolog, hivatásunk és jövődönk nagy ügyének igazi megtagadása volna, ha az iskola mindenben utánaengedne a gyermekek és szülők egészen természetes emberi ösztönének és önzésének és sohasem okozna semmi fájdalmat a rossz bizonyítvánnyal vagy a szigorú fegyelemmel.

Ne feledjük el, testvéreim, hogy a mi iskolánk annak a Krisztusnak az iskolája, akiről az ő mennyei Atyja azt mondotta, hogy „ha pedig fenyítés nélkül valók vagytok, melyben mindenek részesültek, korszok vagytok és nem fiak” (Zsid 12,8).

Nagyon világosan kell látnunk, hogy a keresztyén egyház minden munkája és így a nevelés sem lehet más, mint a legmagasabb mértékek odaállítását azok elé, akik az egyházban élnek, és a hívek arra való segítése, hogy ezeket az Isten által megszentelt mértékeket el is éri. Sajnos ebben a világban van egy nagy hatalom, a bűn, amely mindig akadályoz bennünket abban, hogy ezek szerint az igazi mértékek szerint tudjunk élni. Az egyházi és nevelői munkával járó minden megszorodás abból következik, hogy a bennünk lakozó bűn megakadályoz ezeket a mértékeknek a követésében. Az egyházi munkából következő feddés nem tesz mást, mint komolyan figyelmezteti azt, aki a mértéket nem érte el, hogy vigyázzon, mert a bűnnek hatalma van felette, és ha nem veszi fel vele szemben a harcot, akkor a sorozatos bukásoknak súlyos következményei lesznek. Az iskolai bizonyítvány sem más, mint ennek a bűnre figyelmeztető eljárásnak az alkalmazása. Nem az az igazi baj, hogy valaki rossz bizonyítványt kapott, hogy valakit az iskolai rendtartás szerint meg kellett büntetni, hanem maga az a tény, hogy az illető nem érte el azt a mértéket, amelyet az ő saját maga érdekében az egyház munkája eléje állított. Nem az a baj, hogy egy betegről az orvos megállapítja, hogy tífuszos, hanem az, hogy az illető tényleg benne van ebben a nagy betegségben. Valójában nagyon jó, ha az orvos megállapítja a betegséget, az egészségben való fogyatkozás mértékét és megkezdji a hathatós segítség munkáját. Ezzel valóban javát szolgálja az illetőnek. Az iskolai életben mutatkozó kellemetlenségeket, a rossz bizonyítványt vagy fegyelmező eljárást sem szabad másképpen néznünk, mint ahogy az orvos betegséget megállapító munkájára tekintünk.

Ha az iskolai életben ennyire elkerülhetetlen, hogy tanítványainkat és azok szüleit megszorítsuk, akkor meg kell találnunk annak a helyes módját is, ahogyan nekünk minden ilyen megszorodással szembe kell néznünk.

Az Ige szerint kétféleképpen lehet megszorodni: 1. a világ szerint és 2. Isten szerint.

1. Mit jelent a világ szerint szomorodni meg? Erre a kérdésre nagyon könnyű megfelelni. Úgy szomorodni meg, ahogy mi magunk szoktunk rendesen megszorodni. Legelőször is magunkban semmi okot nem látunk arra, hogy méltán ért bennünket a megszorodás. Mi ártatlanok vagyunk. Másodszor nem tudjuk feltételezni, hogy az irántunk való szeretet vezette azt, aki bennünket megszorított. Ebből a kettős merevségből kifolyólag semmit sem használ nekünk a megszorodás, sőt inkább minden tekintetben árt. A szívünk annál inkább megkeményedik, újabb igazságtalanságra ragadtatjuk magunkat, csendes vagy tajtékozó dühünkben a legszörnyűbb általánosításokra ragadtatjuk magunkat. Egy tanár miatt megharagszunk az egész tanári karra. A tanári kar miatt megharagszunk az egész nevelő intézményre, amiatt megharagszunk az egész egyházra, és végül kiábrándulunk az egész nemzeti közösségünkben. Mindenkit sötét go-

nosztevőnek látunk, csak magunk tündöklünk ennek a szörnyen sötét körnek a közepén a ma született bárány ártatlanságával.

Ez a megszorodás sem a megszorodottnak, sem a megszorítónak nem használ semmit. A megszorítónak azonban alkalmaznia kell a megszabott eljárást, mert különben nem neveli, hanem megrontja a rája bízott ifjúságot. Amint Ezékiel próféta mondja, jaj annak a pásztornak, aki nem inti meg a maga népét, mert ha elvégezte az intést, még akkor is megtartja a maga lelkét, ha a megintett nem hallgat az intő szóra, de ha a pásztor megalkuszik és elhallgatja az intő szót, nemcsak a megátalkodott gonosztevő, de őnmaga is elpusztul az Isten ítélete alatt.

2. A megszorodás másik útja az Isten szerint való megtérés. A megtérés szó igazi református értelme bűnbánatot jelent. Isten igazi gyermekei a fegyelmezés és büntetés súlya alatt megtérésre, azaz bűnbánatra jutnak. Ez pedig kettős magatartást jelent: megöldökölni az őembert és megeleveníteni az új embert. Az Isten szerint megszorodott ember mindenekelőtt önmagára tekint és keresi azt az okot, amely miatt a büntetés érte, és ha ezt az okot megtalálta, akkor komolyan felveszi a küzdelmet, hogy ezt az okot Isten segítségével magából kiküszöbölje. Az ilyen embernek az élete meggazdagodik és megújul. A világ szerint megszorodott ember számára a fejlődés és haladás minden útja bezáródik, az Isten szerint megszorodott ember minden nyomorúságából megújulva és meggazdagodva kerül ki. Amint az Ige mondja, az ilyen emberben megnő a buzgóság, a kívánczóság az igazabb után és felébred a bosszankodás, védekezés és bosszúállás a gonosszal szemben. Az Isten szerint megszorodott ember élete valósággal megpezdül és megújul, tehát feltétlenül meggazdagodik.

Kedves testvéreim, az elkerülhetetlen, hogy bennünket bántások ne érjenek, sőt még azt is elmondhatjuk, hogy miután mindnyájan megromlott emberek vagyunk, az is elkerülhetetlen, hogy igazságtalan bántások ne érjenek minket. Az igazi gyakorlati kérdés az, hogy mi magunk miképpen viselkedünk ezekkel a bántásokkal szemben. Azt nem tudjuk elkerülni, hogy bántások ne érjenek, de azt meg tudjuk tenni, hogy a bántások, akár igazságosak, akár nem, feltétlenül javunkat szolgálják. Minden bántással szemben pedig csakis kétféle magatartás lehetséges: a világ szerint vagy Isten szerint venni azt. Az Isten szerint való megbánás életet, a világ szerint való pedig halált szül. Harmadik út nem lehetséges, mert minden magatartás, amely nem az Istenhez való megtérésre, azaz a bűnbánatra vezet, e világ szerint van és a vége nem lehet más, mint halál, saját magunk vagy intézményeink halála.

Az iskolai év végén minden bizonnyal minden diák és minden szülő, de még minden nevelő is sok megbántással van tele. Igazi és vélt sérelmeknek az egész sorát tudnánk itt előtagolni, ha arra valaki alkalmat adna. Isten ebben az utolsó órában még egyszer felszólít, hogy ezeket vigyük eléje és minden sérelmünkben az ő ítéletét és megtérésre hívó parancsát lássuk meg. Isten meg akar óvni a haláltól és meg akar erősíteni az életben. Ennek pedig csak egy útja van, sérelmeinknek az öelötte való felszámolása, az azokból való tanulás, az azok nyomán fakadó új elhatározások komoly végrehajtása.

Kérlek azért mindnyájatokat, hogy ebben az utolsó órában szedjétek össze minden sérelmnek a régi kovászát, vigyétek az Úr elé, és azoktól szabadon, új elhatározásokkal induljatok neki és induljunk neki az új esztendőre való erőgyűjtés áldott alkalmának, a nagyvakációnak. Ezen a vakáción az elmúlt év tapasztalatai alapján tanuljunk Istenhez való igaz megtérést, hogy Isten segédelmével megújulva kezdhessünk neki az új esztendő munkájának. Ámen.

Isten tervez

Alapige: Zsoltárok 40,6
Bibliailvasás: 2Mózes 12,29–33

Mózes és Izrael népe története egyik legdöntőbb szakaszához érkezett. Isten, aki magát Jáhnak, a Vagyoknak nevezte a csipkebokornál adott kijelentésében, félreérthetetlen utasítást ad neki: Eredj, térj vissza Egyiptomba (2Móz 4,19). Mózes hiába hozta fel Isten előtt valamennyi ellenérvét. Hiába hivatkozott arra, hogy dadog, hogy nem hisznek neki, akit Egyiptom hatóságai gyilkosság miatt halálra keresnek, hogy sohasem hallottak a Jah-Istenről, hogy nem mernek majd szembeszállani, akármennyire elszaporodtak is Egyiptomban, a fáraó reguláris hadseregével, meg hát sokan jól érzik magukat „a húsfazekak” mellett. Isten minden ellenérvet keresztülhúzott azzal: Én így akarom, én így terveztem az én népem felől, hogy kihozzam őket Egyiptomból, a szolgálat házából, és ennek így is kell történnie. Amit Isten akar, az ellen nincs apelláta!

Minket is ilyen sokszor küld Isten vissza Egyiptomba, ahol még sokan vannak, akiket Isten magáénak tekint, és akiket nekünk kell onnan kihívunk, kivezetnünk. Nem elég, hogy csak mi szabadultunk meg Egyiptomtól, mint Mózes. Nekünk felelősséggel kell hordoznunk hozzátartozóink egyiptomi helyzetét. Azt, hogy éppen a mi példaadásunk, a mi szavunk, akármilyen dadogó szó is az, lesz az a hang, az a tett, aminek hatására megindul az elszakadási folyamat Egyiptomból. Nevezzük bibliai értelmű nevén: a bűn országától. Ezt a szabadulási cselekményt Isten Mózes nélkül is elvégezhetette volna! De szent akarata volt, hogy Mózes által végeztesse el! Azt a feladatot, amit Isten Mózesnek szánt, Mózesnek tervezett, más nem végezhetette el.

Nekünk is van olyan munkánk, olyan feladatunk földi életünkben, amit nem bízhatunk másra, amit nem azért nem végezhet el más, mert talán nem tudná elvégezni, hanem azért, mert ez a mi feladatunk. Isten nekünk olyan sajátos feladatokat szánt, melyek ellen hiába akarunk tiltakozni ilyen vagy olyan emberi gyengeségre hivatkozva. Egy édesapa sem mondhatja azt: nevelje fel más a gyermekét és egy édesanya sem megy el szórakozni és bízza a szomszédasszonyra a halálos kórral küzdő gyermekét. Lehet, hogy egy kiváló nevelő vagy egy kiváló orvos ezt a feladatot jobban elvégezné. Bizonyára akadtak a Mózes korában is kiválóbb szónokok, műveltebb államférfiak, mint ő, de Isten terve az volt, hogy éppen ő végezze el ezt a feladatot.

Ugye milyen közel jutott a szívünkhöz ez a sok ezer esztendő történet? Érezzük, hogy itt rólunk van szó, és el kell végeznünk azokat a feladatokat, amiket Isten bíz ránk.

Éppen a Zsoltárok könyvéből vett alapigénk mondja el fellebbezhetetlenül, hogy a terv az Istené. Persze lehetnek nekünk is terveink! Elképzелhetetlen az élet tervezés nélkül. Nem is erről van itt szó! Hanem arról, hogy minden emberi terv és tervezgetés mellett és felett ott van Istennek üdvterve, mellyel rendelkezett a mi életünk felett. Ez az üdvterv azt jelenti, hogy Isten nem csak a születés és halál közötti útszakaszon tart meg és akar megtartani bennünket emberi terveinkkel és tervezgetéseinkkel együtt, ha ezt ő is jónak minősíti, hanem a halál utáni életünkre, üdvösségünkre nézve is megvannak a tervei. Ezért kell az ember tervez, Isten végez közmondást így megfordítanunk: Isten tervez, és az ember elvégzi, amit Isten örök tervében felőle eltervezett.

Az ember földi történetével együtt halad mennyei története is, az üdvössége története, amely elkezdődött születésünk előtt és tart halálunk után. Ez ellen az üdvterv ellen hiába hadakozott Mózes, de hiába akarta megkeményíteni saját szívét a fáraó is.

Lekciónkban olvashatjuk azt a tíz csapást, amit Isten mért az akkori világ urára, a fáraóra. Egyik borzalmasabb, mint a másik. Olyan rettenetek ezek, hogy a fáraó még

Mózeset is kérleli: ő is imádkozzék a „héberek istenéhez”, hogy szüntesse meg a csapásokat (2Móz 8,28). „Imádkozzatok érettem!” Ez a kérés a teljesen csődbe jutott, tehetetlen ember kérése. És mégis! – alig múlik el a csapás, alig lélegzik fel Isten próbája alól a fáraó és népe, újból elfordulnak Istentől, sőt ellene fordulnak Isten választott népének, és ha lehet, még súlyosabb terhet rónak reá. Már polyvát sem adnak rabszolgasorsuk nagy munkájához, a tégláégetéshez.

Ez a történet a mi történetünk is. Mi is sokszor éreztük, hogy elnehezedett Isten ítélete rajtunk. Ilyenkor szaladtunk fűhöz-fához, csak hogy megszabaduljunk. Ha Isten irgalma reánk tekintett és elmúlt a halálos vész az életünkből, elfelejtkeztünk Istentről és előlről kezdtük hálátlanságunkat és hitelenségünket. Nem így van? Erre csak bűnbánó igennel lehet válaszolni. Isten előtt úgyis hiába szépítgetnénk tetteinket és hiába akaránk hazudozni. Ez a mai Ige is arra int: lássuk meg benne magunkat, és ne keményítsük meg szívünket.

Mi a szív megkeményítése? Amikor Isten nyilvánvaló tetteivel szemben emberileg igyekszünk kibúvót keresni, amikor mindenféle emberi okoskodással akarunk mást tenni, amikor mindenképpen a magunk vélt igazát vitatjuk Isten ellen és azt képviseljük: olyan hatalmasak vagyunk kultúránkban, civilizáciánkban, tudományos vívmányainkban, technikai és hadi eszközeinkben, hogy felvehetjük a versenyt a mindenség Urával, Jah-hal, a Vagyok-Istennel. Előbb-utóbb úgyis úgy járunk, mint a fáraó, meg kell hódolnunk Isten előtt, mert ellenkező esetben „szekerestől-lovastól” belefulladunk érveléseink „Veres-tenger”-ébe.

Isten, akármit is teszünk, úgyis különválasztja az ő népét, ahogy Igénkben halljuk: íme, különválasztom azon a napon a bögölyök pusztításakor a Gósen földjét, melyen az én népem lakik, hogy ne legyenek ott ártalmas bogarak és megtudd, hogy én vagyok az Úr ezen a földön! Istennek üdvösségre kiválasztó kegyelme ez a „góseni elkülönítés”. Isten a maga földjén azt tesz, amit akar. Ott seper végig özönvízzel, szárazsággal, földrengéssel, szánummal vagy tornádóval, sáskával, bögöllyel, tűzvesszel, szárazsággal, ahol akar, de megmenti ezektől azokat a területeket, amiket világterve szerint megmentendőnek ítél. Nincs, ez ellen sincs apelláta. Sem Isten ítéletét, sem irgalmát nem lehet emberileg kikerülni! „Könyörülök, akin könyörülök, kegyelmezek, akin kegyelmezek.” Kiválasztom az én népemet: Jákóbot Izráellé teszem. Zsidót, görögöt Krisztus-követővé teszem, kiválasztom a Gósen földjét, elkülönítem a halálos pusztítástól. Még egy légy se repülhet oda, ha nem akarom!

Íme, újra milyen közel jött hozzánk ez a régi-régi történet. Üdvösségünk történetének félreérthetetlen szakaszait fedezhetjük fel benne!

Nemcsak a góseni elkülönítés, az Egyiptomból való szabadulás is elkerülhetetlen. Isten irgalma éppen az, hogy akár akarjuk, akár nem, el kell fogadnunk góseni elkülönítését és szabadítását. Egyik sem jelent feladatlanságot, olyan emberi életformát, amely az emberi feladat teljesítése alól feloldozna bennünket! Minél boldogabban veszem Isten kezéből a kegyelemből való kiválasztás ajándékát, minél jobban tudatosan hitemben a bűnből és a halálból, „a szolgaság házából” való megszabadíttatásom, annál hálásabb szívvel fogadom el Isten tervét életem felől, és annál boldogabban szolgálom nemcsak a kényszerített egy mérföldön, hanem a szabadon, hálából vállalt másodikon is.

A Zsoltárosnál is boldogabban kell énekelnünk: „Sokat cselekedtél értünk, Istenünk”, mert mi már így énekelhetünk: A legnagyobbat tetted értünk. Érettünk áldoztat Fiadat. Ámen.

Most

Alapige: 1János 3,2a; Róma 8,14
Bibliolvasás: Róma 8,9–23

Kicsoda az ember?

A Szentírás szerint: az Isten gyermeke.

Nem két lábon járó, beszélő állat. Nem angyal. Nem ördög. Isten gyermeke.

Ennél többet és magasztosabbat, ennél jobbat és szebbet az emberről nem lehet, nem kell és nem szabad mondani. Ennyi elég! Bőségesen elég.

Az ember Isten gyermeke – ez a titulus számunkra minden más méltóságjelző címnél értékesebb és fontosabb. De ez a titulus nem az ember tökéletességéről, hanem Isten tökéletes szeretetéről beszél. Ez a titulus az ember számára öröm, tisztesség és hálaadás tárgya. Ez a titulus Isten részéről kiválasztásunk, elhívásunk és megváltásunk jele és bizonyossága. Ez a titulus Isten kegyelmére utal, aki a vízözön, az egyiptomi rabság és a babiloni fogság után, az elnyomó római uralom kellős közepén tökéletesen megbékélt a Sátán ösztönzésére és szándékos engedetlenségével tőle teljesen elidegenedett Ádám árva maradékaival szerelmes egyetlenegyében, az örökkévaló Fiúban, a betlehemi gyermekben, akiben Isten, a mennyei Atya tökéletes szeretetének és megbékélésének szivárványával átölelte az egész teremtett mindenséget.

Ez a megbékélés nem volt egyszerű és könnyű. Ez a megbékélés egy olyan esemény közepette ment végbe, mely láttán elsötétedett a nap, megrendült a föld, a sírok visszadták hallottaikat s a pogány római százados mellét verve megtért (Mt 27,51–54).

Hol történt Isten megbékélése a világgal?

A Golgota hegyén.

Mikor?

Nagypénteken.

Miként?

Úgy, hogy Isten a keresztfán az engedetlen és lázadó első Ádámot kicserélte a keresztfánnak haláláig engedelmes, második Ádámmal, a bűn nélküli, örök, mennyei Fiúval, egyetlen, tulajdon édes gyermekével.

János apostol, aki fiatalon tanúja volt a világot megrázó, de a világot megváltó golgotai megbékélés eseményének, öreg korában így vonja le a megváltás üdvességének következményét: Szeretteim, most Isten gyermekei vagyunk.

Halljátok?

Te is, én is, mindnyájan Isten gyermekei vagyunk.

Nem „a halál rokonai” (Ady), nem a bűn foglyai, nem a Sátán rabszolgái. Isten gyermekei.

Miként lehet ez? – kérdezed ámulattal, kérdezzük csodálattal. Miként lehetek én Isten gyermeke, aki nem Isten megbékélésének üdvrendjében, aki nem a kegyelmi szövetség életrendjében élek?

Úgy, hogy a szerető mennyei Atya téged is és engem is kicserélt az ő szerelmes Fiával s a fáradt, szomorú arcodban az ő sugaras, mennyei arcát látja; úgy, hogy minden engedetlenséged, önzésed, hitetlenséged alkalmával szent Fiának főpapi imádságát hallja: Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekednek (Lk 23,34).

Szeretteim, most Isten gyermekei vagyunk.

Megijedsz, megdöbbsz ettől a nagy tisztességtől? Csodálkozol e nagy méltóságon? Fogadd el, öleld szívedre ezt a megtisztelő titlust, és minden kísértésed közepette, minden felelősségteljes döntésed alkalmával szíved egész szeretetével, hited egész bátorsá-

gával, öntudatod egész önérzetével ismételd meg halkán önmagadban, önmagad számára, és a szeretet cselekedeteiben valld meg nyilvánosan: Isten gyermeke vagyok. Úgy tekint e drága titulusra, mint az olimpiai bajnok aranyérmére, mint a tábornok arany tölgyfalevéllal ékesített nagy aranycsillagaira, mint a nemes armálisra, mint a gyermek az atyai örökséget tartalmazó végrendeletre. Igen, mert az Isten gyermekei az Úr Jézus Krisztus bűnön és halálon aratott végső diadalának részesei; igen, mert az Isten fiai a tábornoknál is magasabb rangot hordoznak; igen, mert az Isten fiai minden nemesi kiváltságnál fontosabb előnyöket élveznek; igen, mert az Isten fiai Jézus Krisztus örökös-társai és a mennyi örökség, az örök élet királyi koronájának várományosai.

Isten gyermekeivé fogadott, és Krisztus örökös-társává tett bennünket. Örvendezünk e kegyelemnek. Legyünk büszkék kiválasztott voltunkra. Minden pillanatban legyünk méltók e tisztességre. Minden pillanatban keményen küzdjünk meg az istenfiaik öröméért, kiválasztásáért és tisztességéért. Komoly erőfeszítéseket kell tennünk, hogy Isten méltó gyermekei lehessünk és legyünk a feszültségekkel terhes élethelyzetekben, a hitünket, reménységünket és szeretetünket erőteljesen megvallató döntések közepette, a nemszeretem napok keserűségei között. Isten gyermekei naponként vizsgáznak a fiúság tudományából, s ha megbukunk ezeken a vizsgákon, akkor legfőbb tanítónk, az igaz Jézus Krisztus kénytelen elégtelen osztályzatot írni bizonyítványunkba.

Mivel fiúságunk minden percben veszélyben van, ezért Isten egy pillanatra sem hagy magunkra. A Szentlélek Isten személyében vigasztalót és vezetőt ad számunkra. Mivel a halál árnyékának völgyén kell keresztülhaladnunk (Zsolt 23,4), mivel naponta a siralom völgyében járunk, mivel az élet naponta száz meg száz talány elé állít bennünket, mivel e rejtélyek és talányok útvesztőjében könnyen eltévedünk és így fiúságunk tisztességét és méltóságát kockáztatjuk, rendkívül fontos mindnyájunk számára az, hogy fokozott mértékben figyeljünk a Szentlélek Isten jelzéseire, melyekkel eligazít és utat mutat az Isten fiainak az élet bábeli zűrzavarában, az élet kemény, kegyetlen és keserves kenyér-harca közepette.

Miként vezet bennünket Szentlélek Isten? Próbáljuk a repülés köréből vett példa segítségével közelebb hozni tudatunkhoz a Szentlélek titkos és titokzatos vezetésének ezernyi csodáját.

Amikor Charles Lindbergh amerikai ezredes Szentlélek nevű egymotoros gépével 1927-ben leszállás nélkül először repülte át az óceánt, az egész modern világ ujjongott, mivel e hőstettben az emberiség Ikaroszban, a régi görög világ mondabeli hősében megtestesült repülési vágyának megvalósulását ünnepelte. Mind Lindberghnek, mind a mai repülőknak a legnagyobb nehézséget az éjszakai „vakrepülés” jelentette és jelenti, amikor a sötétség leple alatt műszerek nélkül szinte lehetetlen a tájékozódás. A levegőben ugyanúgy, mint a szárazföldön és a tengereken, egyaránt utak vannak, melyek használata kötelező. Csak ezeken a légi folyosókon lehet biztonságosan repülni. Egyébként az igen gyakori légörvények és légi viharok áldozatai lesznek. Egyébként könnyen összeköthetnek a népes, vándorló madárrajokkal, illetve más repülőgépekkel. A levegő útjait nem lehet a földi jelzőtáblákhoz hasonló irányítóberendezésekkel ellátni. A repülőök távolsági vezérlése ma a radar nevű műszer segítségével történik. A repülőterek őrtornyai bizonyos jeleket bocsátanak ki, melyeket a gépmadár radarjának ernyője éppen úgy felfog, mint a TV-készülék képernyője a választott műsort. A légi kikötők őrtornyai így irányítják, így vezetik a könnyen megtörténhető légi katasztrófák elkerülése érdekében a repülőgépeket a felhők fölött, a hirtelen kitörő viharban, a hózáporban, az éjszaka átláthatatlan sötétségében. Addig, amíg a repülőtér őrtornya és a repülőgép között az összeköttetés jó, nyugodtan és biztonságosan lehet utazni az egyik földrészről a másik kontinensre.

Az ember is „szárnyas” lény, mint a madár. Isten gyermekei tudják, hogy nincs e földön maradandó városunk (Zsid 13,14). Isten gyermekei tudják, hogy az ember az a költöző madár, aki e földi hazából a mennyei hazába készül. Az ember szárnya: a lelke, mellyel mérhetetlen messzeségeken és mérhetetlen magasságokon túl Isten színe elé szállhat. Az ember azonban Ikarosztól kezdve napjainkig egyre ritkábban használja lelke szárnyait. Ezért nem csodálkozhatunk azon, hogy az emberi társadalomban, hogy az emberek magánéletében egyre több az erkölcsi baleset, az erkölcsi katasztrófa. Az emberi életben is éppen úgy utak vannak, mint a szárazföldön, mint a tengeren, mint a levegőben. Isten törvényei által kijelölte az ember számára a járható utakat. A Tízparancsolat, illetve a Jézus által adott nagy parancsolat ez a nélkülözhetetlen útjelző. Az egyszer született ember azonban a Sátán ösztönzésére, szándékos engedetlenségével minden lehetőt és lehetetlent megpróbál, hogy ezeket az útjelzőket megkerülje és kikerülje. Ezért kedveli a fizikai és a lelki sötétséget, ezért szereti és keresi a bábeli zűrzavart, ezért minden áron és minden módon káoszt teremt maga körül. „Mert ímé, a gonoszok megvonják az íjat, ráillesztették nyilokat az idegre, hogy a sötétben az igazszívűekre lövöldözzenek” (Zsolt 11,2). Kisebb-nagyobb körben így alakul ki a szervezett bűnözés, mely létbizonytalanságot teremt és erkölcsi nihilizmushoz vezet.

Ebben a helyzetben kínálja fel Isten fiai és leányai számára a vezetést. Isten Szentlelke által vezetni gyermekeit a földi városból a mennyei városba való utazásuk közben, a halál árnyékának völgyén való áthaladásuk közben, a földi élet siralomvölgyének sivatagján való átkelésünk közben.

A Szentlelke Isten vezetése emlékeztetés által történik. Szentlelke Isten gyermekeit szakadatlanul emlékezteti és figyelmezteti Isten megcsúfolhatatlan törvényére, Jézus Krisztus biztonságot és védelmet nyújtó kettős parancsolatára. Szentlelke szakadatlan adja, sugározza „fényjeleit”, melyeket lelkünk radarjának képernyőjén minden jó és minden rossz órában, minden súlyos erkölcsi döntés pillanatában, minden lelki válsághelyzetben, minden erkölcsi baleset és morális katasztrófa idején foghatunk és láthatunk. Szentlelke Isten a mi lelkünkkel együtt bizonyosságot tesz arról, hogy Isten gyermekei vagyunk (Róm 8,16). Mindig eszünkbe juttatja az evangéliumot, istenfiúságunkat, mennyei örökségünket, melyet könnyen elveszíthetünk. Szentlelke mindig azért figyelmeztet és figyelmeztetése által azért vezet bennünket, hogy ne jussunk a Krisztus-tagadás bűnébe, mint egykor Péter, hogy ne jussunk a Krisztus elárulásának kárhozatos bűnébe, mint egykor Júdás, hogy senki és semmi el ne vegye a mi koronánkat (Jel 3,11).

Figyeled-e, látod-e lelked képernyőjén Szentlelke Isten figyelmeztető „fényjeleit”, melyekkel mennyei hazánkba vezet? Vagy gyorsan lezárod lelkiismereted radarját, hogy ne lásd, hogy ne halld Szentlelke figyelmeztető, vezető szavát? Hangold lelkedet a Szentlelke Isten hullámhosszára, s ne oltsd ki jó lelkiismereted radarját, hogy Szentlelke Isten biztosan haza, mennyei örökségünk honába vezéreljen és vezessen minket, Isten fiait és leányait. Minket! Ámen.

Vasárnap délutáni prédikációk

Boross Géza

Budapest, Magyarország

Hogy felismerjük a Feltámadottat!

Alapige: Lukács 24,30–31

Aki egy kicsit is járatos az evangéliumban, azonnal tudja, hogy ez a két bibliai vers, mostani alapigénk, az egyik lehangulatósabb húsvéti történetből, az emmausi tanítványok történetéből való. Abból a történetből, mely az egyházi énekköltészet egyik ihletője. Hiszen tudjátok bizonyára, hogy az emmausi tanítványok története ihlette az egykori oly kedves énekünket: „Velem vándorol utamon Jézus.” De azt a másik, énekeskönyvünkbe bekerült éneket is: „Maradj velem, mert mindjárt este van...” Mindkét ének világosan mutatja, mit is mond az átlag bibliaolvasó embernek ez a történet. Íme, először is azt, hogy nem vagyunk magányos zarándokok az élet országútján, és másodsor azt, hogy senkinek sem kell magányosan töltenie élete estéjét. Beinvitálhatja magához drága társnak Jézust. Sőt ott tartóztathatja magánál. Mondjuk meg mindjárt, testvéreim, hogy ezek az igazságok valóban mind drága üzenetei ennek a bibliai történetnek.

Igazi mondanivalója azonban a bibliai kutatások szerint mégsem ez, hanem az, hogy miért áldott dolog az igehallgatást úrvacsorával párosítani. Az írásmagyarázók úgy tudják, hogy Lukács itt burkoltan az úrvacsora jelentőségéről akar szólni. Arra a kérdésre felel, amire mi keressük itt újra meg újra minden hónap első vasárnapján a feleletet: miért szerezte Urunk az úrvacsorát? Lukács itt egy ún. krisztofánia (= a feltámadott Krisztus megjelenése) csúcán mutatja be az úrvacsorát. Íme, addig, amíg le nem ülnek az asztalhoz, minden olyan sötét, rejtélyes, bonyolult. Amint leülnek és Jézus adja a kenyeret, minden megvilágosodik, megoldódik, elrendeződik, mert kiderül a titok, amit ők eddig nem tudtak, a halott Krisztus feltámadott. Lukács tehát két fontos dolgot mond egyszerre. Beszél az úrvacsoráról, de nem általában, hanem a húsvét felől. Azaz azt akarja mondani, hogy Krisztus Urunk az úrvacsorát nemcsak azért szerezte, hogy halálára, hanem azért is, hogy feltámadására emlékeztessen bennünket. Mivel éppen egy hónappal ezelőtt arról szólt az igehirdetés, hogy az úrvacsora Krisztus halálára emlékeztet, jertek, koncentráljunk most arra az üzentre, hogy az úrvacsora Krisztus feltámadásának pecsétje.

I.

Miért tartja fontosnak Krisztus és az ő nyomdokain Lukács, hogy Krisztus népe szüntelenül emlékezzék Krisztus feltámadásának csodájára? Íme, azért, mert mindjárt milyen nagy baj támad, ha nem emlékeznek. Íme, oda jutnak a hívők, ahová ez a két emmausi tanítvány. Ki volt ez a két emmausi tanítvány? A hagyomány szerint Kleofás volt az egyik, Józsefnek, az ácsnak a „nagybátyja” volt az idősebb, a fiatalabb pedig Jézus „unokaöccse”. Kb. 12 km-re (= 60 stadion) laktak Jeruzsálemtől. Mivel véget ért a páska, most ők is ballagnak hazafelé. Ők nem az ún. tizenegyhez tartoztak, hanem a hetven tanítvány közé. Nem is olyan sokszor látták Jézust. S íme, most arról beszélgetnek, hogyan lett áldozatává Jézus az emberi gonoszságnak, s közben nem veszik észre, hogy tulajdonképpen ők maguk az áldozatok. Áldozatai először is egymás „pesszimizmusának” Ahelyett, hogy emelnék egymást, inkább lefelé húzzák. Miért? mert sem az apának nincs vigasztalása a fia felé, sem a fiának az apa felé. És ezen nem kell csodálkozni. Mivelhogy a feltámadás csodája nélkül nincs vigasztaló szavuk sem az

apáknak, sem a fiaknak. Nem is veszik észre, hogyan hangolják le egymást. De nézzétek csak, ugyanakkor mennyire nem veszik észre azt sem, hogy nemcsak egymás pesszimizmusának, hanem a saját illúzióiknak és ábrándjaiknak is áldozatai. Azok keseregnek, hogy nem váltak valóra reményeik. Jézus nem váltotta meg Izraelt a rómaiaktól. Miért keseregnek ezen? Azért, mert nem a Bibliából tájékozódnak, mert ha onnan tájékozódtak volna, tudták volna, hogy Jézusnak nem a rómaiaktól, hanem az emberi bűn következményeitől, az örök ítélettől kellett megváltania Izraelt, az embert, a világot. S ha így tájékozódtak volna, nem lettek volna „letörve”, mert tudták volna, mit jelent Jézus kereszten mondott utolsó szava: „Elvégeztetett.” Hogy az Isten akarta megváltás végbe ment. Csak hát – és éppen itt a titok – a feltámadás nélkül a váltságművet sem tudják helyesen értékelni. Itt a nagy zsákutca, Íme, ide juthat az ember. Meghalt Krisztus! Na és? Mi hasznom belőle? Borzasztó ez a zsákutca. De a legrosszabb mégis a vakság. Jézus ott megy velük, ő beszélget velük, és nekik fogalmuk sincs, kivel beszélnek. Inkább oktatgatják: „Hát csak te vagy jövevény...?” Íme, ide lehet jutni. Ide, hogy az ember már csak gúnyolódik, hogy kesernyésen, gúnyosan lök oda néhány „kijózanító” kérdést annak az Úrnak, aki a közelében van. Vagyis Jézus közvetlen közelében is áldozatává lehet lenni annak a sátáni illúzióknak, hogy soha ilyen messze nem volt tőlem Jézus, mint most. Íme, ide lehet jutni a feltámadás nélkül. És éppen ezt akarja megakadályozni vagy megszüntetni Jézus. Ezért szerezte az úrvacsorát.

II.

Az úrvacsora ugyanis, ha tényleg az, mindig jeladás a feltámadott Krisztusról. Ők is, alapigénk szerint, erről ismerték fel őt. Mit hirdet hát nekünk itt és most az úrvacsora?

Először is azt a nagy örömhírt, hogy a halottnak hitt Jézus él. Ugyan kítűzték a halotti cédulát a feje fölé, de nem sokáig volt az érvényes.

Másodszor azt hirdeti az úrvacsora, tényleg igaz, hogy meg vagy váltva. Ne a külső helyzetedből indulj ki. Vannak „rómaiak” vagy nincsenek? Azok sokszor voltak. 1600-ban törököknek hívták őket. 1700-ban Habsburgoknak. És így tovább... Magyar sors ez. De mégis itt vagyunk. Mégis meg vagyunk váltva. Mítől? Attól az örök kárhozattól és büntetéstől, amit bűneinkért érdemelnénk.

Harmadszor: félre a magányosság álromantikájával! Nem vagy egyedül. Nem vagy magadra hagyva. Ha mindenki magára hagyott is. Útitársad van. Ő a feltámadott Jézus Krisztus. Íme, erről beszél az úrvacsora. Ez az úrvacsora húsvéti dimenziója. Az úrvacsora nagypénteki dimenziója azt jelenti, ne félj, nem fenyeget veszély hátulról. Nem érnek utol a bűneid. Az úrvacsora húsvéti evangéliuma azt jelenti: Ne félj, szabad az út. Jézus megy veled. Nem csak a haláltól, az élettől sem kell félned.

III.

De hát végül is hogyan bizonyosodhatunk meg minderről? Miért lehet komolyan venni az úrvacsorának ezt a drága tanítását? Nos, azért, mert az úrvacsora nemcsak azt jelenti, hogy Jézus halálára emlékezünk, hanem azt is jelenti, hogy Jézussal együtt úrvacsorázunk. Hogyan is mondotta alapigénk? „Amikor leült velük.” Igen, tehát velük együtt. Miről van itt szó? Arról, amiről az újabb ökumenikus összejöveteleken úgy beszélnek, mint a Jézus Krisztus „valóságos jelenlétéről”. Mennyire van jelen valóságosan is Jézus Krisztus az úrvacsora eseményében? Szerintünk úgy, hogy ő is vállalja velünk a közösséget, most is itt van, csak szolgáló formában, az én méltatlan, de hivatalos alakomban. Az én kezem által ő nyújtja neked az kenyeret. Én csak eszköze vagyok neki. Olyan, mondjuk, mint pl. nekem ez a mikrofon. Bárcsak ne takarnám el őt! Bárcsak fe-

kete palástomon átragyogna az ő fénye, mosolya, bocsánata. Itt minden csak jelkép. Minden reá mutat, a láthatatlan Láthatóra. ez az úrvacsora titka. Jézus itt van velünk. Vállal minket. Szeret minket. Közénk tartozónak érzi, vallja, mutatja magát. „Légy áldott, Krisztusom, te nagy, add, hogy adjam át a szívem. vedd szívesen, hogy ahol te vagy, e szív is ott legyen.” Jézus itt van. Mintha csak mondaná: Bízatok, én vagyok, ne féljetek. Békesség néktek. Ámen.

Boross Géza

Budapest, Magyarország

Hogy egy testté tegye a gyülekezetet

Alapige: 1Korinthus 10,16–17

Régi igazság az, hogy a dolgok erőszakolása éppen azok ellenkezőjét idézi elő. Minél többet beszélünk a feketéről, annál többet gondolunk a fehérre. Így van ez ma is a „közösség” jelszavával. Mivel ettől a szótól hangos az egész világ, egyre magányosabbnak érzi magát az ember. Így van ez az egyházban is. Minél többet beszélünk arról, hogy az egyház, a gyülekezet „szeretközösség”, „imaközösség”, „szolgálatközösség” kell hogy legyen, annál inkább húzódunk vissza saját belső lelki világunkba, otthonunkba, vagy ahogyan ma divatos mondani, a magánélet (az „intimszféra”) területére. Ezért egyre jobban fenyeget bennünket az ún. robinsonkeresztyénység kísértése.

Talán felesleges is a tapasztalt hívő atyafiaknak ebben az áldott seregében figyelmeztetni magunkat arra, hogy miért kell ezzel a kísértéssel olyan nagyon vigyázni. Sokan tudjuk, milyen megdöbbentő intő példák néznek reánk a Szentírásból. Ott van mindjárt az egyik legsötétebb arc, azé az emberé, aki önmaga felett mondott ítéletet, a Júdásé. Mert mi vezetett tragédiához az ő esetében? Egyszerűen az, hogy kiszakította magát a közösségből. Látszatra ugyan ott volt. A valóságban azonban „különutas” keresztyén volt. A végén árulóvá lett. De ott van az élő kérdőjel, Tamás is. Kétezer évvel előzte meg korunkat. Mint a mi kortársaink, ugyanúgy ő sem akarta hinni a feltámadás csodáját. Szinte egy hajszálon múltott, hogy nem maradt ki a csodából. Ha rajta múltott volna, kimaradt volna. Szerencsére nem őrajta múltott, hanem az Úron! A korinthusi levelekből azt láthatjuk, hogy ott is fenyegetett a „különutasság”, a szakadás; közeledés helyett az elidegenedés, hogy újra csak egy ismert mai szóval éljünk. Pál apostol ez ellen veszi fel a harcot, és pedig oly módon, hogy emberi argumentumok helyett visszavezeti a gyülekezetet az úrvacsorához, mondván: Egy kenyérből részesedünk sokan. Pál szerint így is mondhatnánk: Urunk a szent vacsorát azért szerezte, hogy az ő gyülekezetét, a széthúzó, begubózó, elidegenedő hívőket egy testté tegye. Jertek, fedezzük fel azért az úrvacsora jelentőségét az egy testté válás szempontjából. Rövidebben, fedezzük fel az egy testről szóló bibliai tanítás evangéliumát!

I.

Miért olyan fontos ez az evangélium?

Először azért, mert a hívő embernek Krisztussal kell táplálkoznia, ha élni és növekedni akar. Valamikor nagy név volt itt Magyarországon is Tangl Harald, a helyes táplálkozás tanítómestere. Könyvet is írt az egészséges táplálkozásról. Ámde úgy tűnik, hiába. Általában az a hír rólunk a világban, hogy mi nem tudunk egészségesen táplálkozni. Külföldiek szerint sokkal egészségesebbek volnánk, ha soványabbak volnánk. Nem mindegy, hogyan, mikor, mivel táplálkozunk. Minden édesanya tudja, hogy pl. a csecsemőnek nem lehet akármit adni, tejnek itala helyett kemény eledelt, rántott húst

krumplival. Ugyanakkor minden feleség tudja, hogy egy egészséges férfiembernek nem lehet tejbegrízt adni hús és krumpli helyett. Minden korszaknak megvan a maga tápláléka. A hívő életnek is vannak táplálkozási szabályai. A hívők legfőbb lelki tápláléka Krisztus! Az Ige, a sákramentum csak eszközök. Krisztus Lelke, gondolata, szentsége, igazsága, tisztasága kell hogy át- meg átjárjon bennünket. A János evangéliumában Urunk egyenesen ezt mondta az elképedt farizeusoknak és írástudóknak: „Ha nem eszitek az ember fiának testét és nem isszátok az ő véré, nincs élet bennetek” (Jn 6,53). S ez a bibliai tudósok szerint direkt célzás az ősegyház úrvacsorai életére, az úrvacsora sákramentumára. Egy gyenge hasonlattal élve, mivel nincs jobb, azt mondhatjuk, hogy mi hívő emberek itt a földi életben úgy táplálkozunk Krisztusból, mint a magzat a kilenc hónap alatt az édesanya szervezetéből. Krisztus a mi erőforrásunk. Táptalajunk. S hogy egy irodalmi hasonlatot is használjunk, gondoljunk Homérosz Iliász című művére. Ott olvassuk, hogy Zeusz, a főisten megszanja Akhilleuszt. A csata előtt megeteti nektárral és ambróziával, amitől Akhilleusz hirtelen erőre kap. Nos, valami hasonló történik az úrvacsorában. Mi itt Krisztussal táplálkozunk, azért, hogy „erőre kapjunk” és győzelmesen bírjuk tovább a harcot.

Igen ám, de Krisztussal nem lehet egyénileg táplálkozni. Ez egy olyan bibliai igazság, amit egyre kevésbé vesznek számításba a hívők. Pedig fel kell fedezni újra: Krisztussal csak együtt a gyülekezet közösségében táplálkozhatunk. Éspedig azért, mert a gyülekezet nem „olyan”, mint a test, hanem valóságosan a Krisztus teste (E. Schweizer). Ha pedig ez így van, akkor könnyű megvilágítani, miért nincs egyéni táplálkozás. Azért, mert ha a kezemet akarom táplálni, akkor a lábamat is táplálnom kell. A kéz nem mondhatja, most csak én eszem, a lábam majd egyen később, máskor. A táplálkozás „közös” cselekedet. A testrészek csak együtt és egyszerre táplálkozhatnak. Ezért kell hangsúlyoznunk a Krisztussal való hívő táplálkozás alaptörvényét, az egyes keresztyén ember csak a többi hívő atyafival együtt részesedhetik a Krisztus javaiban.

S milyen érdekes, hogy ezt mindig érezték a hívők. Ezt érezte a református énekró: „Ha templomban megjelenek, ahol összesereglenek felséges neved imádói, velük együtt fohászokdva úgy tetszik, mintha vigadva ott volnék, hol a menny lakói a Te királyi székednek előtte letelepednek.” Igen, ez a Nagy István énekszerző 1770-ben jól érezte a Krisztus misztériumát: „mintha vigadva ott volnék...” Ez a gyülekezet csodája. Ez a Krisztus-test csodája. Ezért az érzésért szerezte Krisztus az úrvacsorát.

II.

Ugyanakkor azonban azért is, mert Krisztus nemcsak felemel a mennybe, hanem egy sereg dologtól vissza is tart. Ha részesei vagytok az Úr asztalának, írja Pál a korinthusiaknak, nem lehettek részesei a pogány kultuszoknak. Az a szokás kezdett ugyanis lábra kapni Korinthusban, hogy, mondjuk, egyik órában úrvacsorai közösségben voltak együtt a hívek, néhány órával később viszont már valamelyik pogány vallás kultuszában vettek részt. Itt is ettek, ittak, csak hogy nem keresztyén módon, hanem tobzódva és dáridózva. Ezt nem engedi meg az úrvacsora. Mit jelent ez ma?

1. Először azt jelenti, hogy úrvacsorával élő keresztyén ember nem lehet törzsvendég italboltokban. Nem lehet összeegyeztetni azt, hogy valaki pl. délelőtt úrvacsorázik itt a templomban, de este tökrészeget botrányt csinál a házban, ahol lakik, feldúlva családjá és környezete nyugalma. Ezt nem lehet! De hát – mondod te – én ilyen nem szoktam csinálni. Én szolid, tisztességes családanya, feleség, nagyanya vagyok, aki még az alkohol szagát sem állhatom. Vajon vonatkozik ez reám és reánk is?

2. Bizony nagyon is vonatkozik, mert nemcsak a boros, sörös vagy féldecis pohár lehet „az ördög pohara”, hanem lehet az egy könyv is. Hiszen nemcsak fizikai szomjazás

van, van lelki, szellemi szomjúság is. És mennyi szomjat oltó könyv áll ma is, itt is rendelkezésre. A ponyvairadalom! A nálunk is terjedni kezdő szexirodalom, a pornó! Ezzel egy szinten áll szinte az áltheologiai irodalom, melyben kiugrott papok, egyházukkal meghasonlott „hívők” vezetnek félre a maguk egyház- és bibliakritikájával az együgyű lelkeket. Mondd, testvérem, te milyen könyveket olvasol? Milyen zenét hallgatsz? Milyen filmeket nézel? Milyen képes folyóiratokat (magazinokat) lapozgatsz? Tudod-e, hogy ha úrvacsorázó keresztyén vagy, egy sereg „irodalomtól” tudatosan el kell határolnod magadat? Mik ezek a könyvek? Ezek a babonát, a fekete mágiát, az okkultizmust terjesztő könyvek. Ezek a keleti vallásokat népszerűsítő könyvek. Ezek a Bibliát eljelentéktelenítő, kritizáló, becsmérelő könyvek. És még tovább. Az, hogy nem ihatjátok az Úr poharát és az ördögök poharát, azt is jelenti, hogy úrvacsorázó keresztyén ember nem járhat jósnőhöz, halottlátókhöz, kártyavetőkhöz, tenyérijósokhoz, és nem lehet spiritiszta szeánszok résztvevője. Az ún. szennyirodalomról már nem is beszélünk.

III.

De hát mit kíván akkor tőlünk az úrvacsora? Egyetlen szóval így válaszolhatunk: ragaszkodást. Éspedig:

Mindenekelőtt a saját gyülekezetünkhöz. Úrvacsorázó ember nem lehet „vándormadár” Nem röpdöshet gyülekezetről gyülekezetre, mert a végén aztán sehol sem lesz otthon. Igaz, hogy a mi gyülekezetünk sem angyalokból áll. De így együtt mi a „Krisztus teste” vagyunk. Az úrvacsora tehát először gyülekezethűségre ösztönöz.

De ragaszkodásra ösztönöz a mi magyarországi református egyházunkhoz is. Mert számunkra ez az egyház a Krisztus teste. S mint ilyen, nekünk ez az egyház az „anyánk”. Mi a véleményed arról az emberről, aki kilöki, elhagyja az édesanyját, ha az fáradt, vagy öreg, vagy beteg? Annál jobban fel kell karolni, minél gyöngébb, elesettebb, betegebb. Csak a huligánok rúgnak bele a gyöngébe, kicsibe, vagyis az elesettbe. Egyházunknak jelenleg 500 nyugdíjast kell eltartania. Ezek eltartása nem lehet az állam gondja. Még ha akarna is esetleg segíteni politikai sakkhúzásokból az állam, nekünk ezt akkor sem szabad engedni. Nyugdíjasaink eltartása gyülekezeti közügy kell hogy legyen. Jön az úrvacsorai adakozás. Mint eddig, most se mondok „szabott árat”, hogy mennyit tégy le hálaáldozatul az Úr szent asztalára. Csak azt kérem, hallgass a Lélek, indítására. Most is csak azt mondom, amit régóta mindig, majd meglátod: „Mindent, mit adtál, Krisztus visszaad!”

De hát hogyan merek én ennyire konkrétan prédikálni? Csak úgy, hogy itt állok a kegyelem asztalánál, ide hívogatlak téged és azt kérdezem: mond, meg lehet-e fizetni azt, amit itt kapsz ajándékba? Azért ne is beszéljünk tovább a pénzről! Jöjj! Végy újra Krisztusból erőt, békét, vigasztalást, bűneid bocsánatát, s én tudom, hogy a Krisztussal való megtöltekezés segíteni fog nemet mondani az ördög csábításainak és odafordulni Krisztus kicsinyeinek gondja felé. A lényeg, éld át újra a csodát. Te nem magányos, szakadt vándor vagy az élet nagy forгатagában, hanem élő, hívó, szent testrésze a Jézus Krisztus testének. Ámen.

A megdicsőülés hegyén

Alapige: Máté 17,1–8

Jézus megdicsőülésének története a Szentírás egyik legcsodálatosabb története. Jézus három tanítványának megmutatja az ő fenséges, dicsőséges voltát. Rövid időre leveti a mindenben hozzánk való hasonlatosságát, és a maga isteni mivoltában jelenik meg. Figyelve azonban az események egymásutánosságára, felvetődhet bennünk egy kérdés: Miért éppen akkor látta ezt szükségesnek Jézus? Hiszen a 16. részben arról olvasunk, hogy Péter megfogalmazza róla a tanítványok közös hitvallását: Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia!

Figyeljük meg alaposan Máté evangéliumának összefüggésében a megdicsőülés történetének elhelyezkedését. Ne emeljük ki, ne függetlenítsük ezt a történetet az azt megelőző és az azt követő eseményektől. Előtte, mintegy sötét háttérként a prófécia alapján, Jézus saját szenvedéseiről és haláláról beszél, majd a tanítványság lényegét, az ő követésének törvényét határozza meg a keresztfelvételében és annak elhordozásában. E történet után a tanítványok gyógyítási csődjét találjuk és elhangzik feléjük, mintegy válaszként Péter bizonyágtételére: hitetlenségetek miatt nem tudatok gyógyítani! Előbb emberi oldalról a hit magaslatát, majd a hitetlenség miatti csődöt látjuk.

Jézus, miután meghatározta a tanítványi életrendet, annak mennyei jutalmáról akarja meggyőzni három tanítványát. Lássuk ezt a maga részleteiben.

I.

A tanítványok elhagyták mindenüket és követték Jézust. Hétköznapi életük megszo-
kottsága után Jézussal csodálatos dolgokat tapasztalnak. Jézus tanításai, csodái, gyógyí-
tásai teljes mértékben elfeledtetik velük az élet nyomorúságait, a fájdalmasokat, a megpró-
báltatásokat, a szenvedéseket. Tudják, hogy ezek vannak, hiszen nap mint nap találko-
znak velük, de érzik: ők Jézussal mindezek fölött vannak. Sőt mi több, hatalmat kaptak
arra, hogy „gyógyítsanak minden betegséget és minden erőtelenséget” (Mt 10,1). A 70
tanítvány pedig ujjongva számol be Jézusnak: „Uram, még az ördögök is engednek ne-
künk a te neved által!” (Lk 10,17) Jézus nevének oltalma alatt és a tőle kapott hatalom-
mal nagyon könnyen el lehetett jutni a bizonyágtételre: Te vagy a Krisztus! Így követni
Jézust – egyszerűen csodálatos!

Milyen könnyű nekünk is követni Jézust és hinni benne, milyen könnyű hívő refor-
mátusnak lenni mindaddig, amíg minden szép, csodálatos, amíg egészségesek vagyunk,
amíg az emberek tisztelnek, sőt talán egy kicsit még fel is néznek reánk.

Jézus elérkezettnek látta az időt, hogy elkezdjen beszélni a tanítványoknak szenvedé-
séről, megaláztatásáról, haláláról, feltámadásáról. A tanítványok megdöbbennek.
„Mentsen Isten, Uram!” – Lelkük mélyén elkezd omladozni a nemrég még sziklake-
ménynek vélt hit. Mi lesz akkor velünk? Jézus még tovább fokozza: a tanítványság nem
más, mint a keresztfelvétele, el egészen az élet érette való elvesztéséig. Pétert méltat-
lankodásáért nagyon keményen megdorgálja: „Távozz tőlem, sátán...” Képzelnék ma-
gunkat a tanítványok vagy a Péter helyébe. Mit is szoktunk mi napjainkban mondani?
Nem elég, hogy a hétköznapi életnek nőnek a terhei, hogy nő az infláció, a munkanélkü-
liség, hát még az egyház is? Békétlenség, összeférhetetlenség, egymás vádolása, gyanú-
sítgatása. Így már nem! Mennyi sértett hiúság van bennünk és körülöttünk.

II.

Jézus látja a tanítványok szívét. Hat nap múlva maga mellé vesz hármat a tanítványok közül, és felviszi őket egy magas hegyre. Átváltozik előttük, megjelenik Mózes és Illés, dicsőség ragyogja őket körül. A tanítványok látják a mennyei dicsőséget. Ott vannak! Jézus nem mond nekik semmit, de ők tudják: Krisztus követésének célja a mennyei dicsőség, vele lenni együtt a szentek közösségében. És Péter elfeledkezik mindenről, amire Jézus ott lent tanította őket: a szolgálatról, a küldetésről, a betegekről, akiket gyógyítani kell, a poklosokról, akiket meg kellene tisztítani, a világról, melynek hirdetni kellene a mennyek országának elközelítését. Megszólal: „Uram, jó nekünk itt lennünk... építsünk három hajlékot...” Vagyis tartósítani szeretné ezt az állapotot. De Jézus nem válaszol.

Elítéljük-e Pétert? Nem ismerjük-e fel ebben a képben a ma hívő emberét? Talán éppen önmagunkat! Napjaink megtérésüket hangoztató hívei miként különülnek el a maguk Krisztusával! Hogy sóvá, világossággá kellene lenni a világ számára – olyan keveset számít. A fontos – az én üdvösségem. Én és mi már megszabadultunk a bűntől. Mi enni adunk egymásnak, mi inni adunk egymásnak, mi felruházuk egymást, ha valaki beteg közülünk, meglátogatjuk, olyan csodálatosan tudunk énekelni, imádkozni egymásért. Ott lent, messze alattunk – igaz, tombol a bűn, éhezők, szegények, magárahagyottak, vergődők, elbukók, botorkálók, keresők vannak. De hát azok nem olyanok, mint mi. Nekünk a nevünk sem olyan. Mi már ilyenisták, olyanisták vagy ki tudja milyenisták vagyunk. Ők miért olyan megátalkodottak, hogy nem jönnek hozzánk? De Jézus nem válaszol Péternek semmit. Mintha tudomást se szerezne arról, hogy Péter valamit mondott. Nem elgondolkoztató ez, testvéreim?

III.

A mennyei szózat elhangzása után Jézus lefele indítja a tanítványokat. Csak megmutatta nekik a mennyei dicsőséget, de az oda vezető út lent van. Vissza kell térni az élet küzdelmeibe. Oda, testvéreim, ahol fel kell vened a keresztet. Azt, ami a tiéd! A te szenvedésedet, a te fájdalmadat, a te könnyedet, a te feladatodat és küldetésedet a családban mint édesanya, édesapa, gyermek vagy testvér. A te küldetésed a gyülekezeti közösségben van, ahol oda kell állnod a másik ember mellé, a másik szenvedő vagy megpróbált mellé.

De Jézus nem egyszerűen leküldi őket, hanem ő maga is velük együtt jön. Látjátok, testvéreim, ez a kegyelem, ez a vigasztalás. Jézus ma is ott van veled, nem magadban kell küzdened. Ő megígérte: „Én titeket vagyok minden napon, a világ végezetéig.”

És amikor úgy érzed, hogy összeroskadsz, hogy tehetetlen vagy, mint a lent maradt tanítványok, hidd el, ő elvégzi helyetted! Ámen.

Lelkészbeiktatásra

Erdélyi Géza

Vigyázzatok

Alapige: Apostolok Cselekedetei 20,28–32

Pál apostol búcsúbeszédének néhány mondatával köszöntelek téged, ifjú Szolgatársam, s titeket, ünneplő Testvéreim a komócsai gyülekezet e jeles napján, amikor szabadon választott fiatal lelkipásztort első szolgálati helyén hivatalába beiktatjuk.

Bizonyára vannak olyanok e népes gyülekezetben, akik azt kérdezik: mi teszi alkalmassá az efézusiak felé egykor elhangzott búcsúbeszédet arra, hogy egy kezdő lelkipásztort az apostol búcsúzó szavaival indítsunk el a szolgálat útjára? E jogos kérdés megválaszolható. Azért alkalmas, mert:

a) Istennek minden Igéje időszerű, és

b) a Krisztust követők gyülekezetének, mindnyájunk megmaradásának egyik nagyon fontos feltételéről szól: önmagunk és a nyáj gondviseléséről, felügyeletéről és a vigyázásról.

Szeressétek, igényeljétek az Igét, éljünk vele felelősségteljesen és hálaadással. Napjaink zürzavarában nagy kérdés, hogyan lehetséges a nyáj és önmagunk lelkigondozása, őrzése, gondviselése. A munka lényegét tekintve a válasz rövid és egyértelmű: úgy, mint korábban. Csupán a módszerek és a hangsúlyok módosulnak.

Szeretném felhívni a figyelmedet és munkatársaidnak, a presbitereknek a figyelmét arra, hogy a szent feladat, a megbízás akkor sem egy személynek szól és ma sem csak egynek szól. Az Ige többes számban hangzik: „Viseljétek gondot, tehát magatokra és az egész nyájra.” Ma ez azt jelenti, hogy a lelkipásztort a gyülekezet előljáróival együtt teljesíti a rábízott feladatokat. Mindezeket túl a legfontosabb az, hogy a felülről származó elhívás értelmében és a belülről fakadó hivatástudat által történjék a küldetés teljesítése.

Sohase feledd és munkatársaidat is emlékeztess arra, hogy a Szentlélek tett vigyázókká, őrizőkké az Anyaszentegyházban, Bizonyára nem azért lettél lelkipásztort, nem azért lettetek presbiterek, mert valamilyen külső impulzusra nekibuzdultatok, hanem Isten akaratából. Ha így értelmeztétek megbízásotokat, akkor Megbízótokra figyelve engedelmisségben járjatok.

Vannak korszakok az egyház életében, amikor nagyon világosan és pontosan kell látni és minden bizonytalankodás nélkül végezni a gyülekezetépítés feladatát. Ez a munka behatárolható, a feladat konkrét és meghatározható minden gyülekezet esetében, csak arról nem szabad elfeledkeznünk, hogy esetenként az egymástól eltérő feladatok végzése fontos része egy egyetemes jellegű nagy feladatnak, Krisztus egyháza építésének. Figyelnünk kell egymásra, nem lehet közömbös számunkra egyházunk egyetlen gyülekezetének a sorsa sem. Segítő, támogató elszánással, egységesen kell kiállnunk egymásért. Ez az egység nem uniformizálás, a gyülekezetek élete legyen sokszínű, de a célunk egy. Hűségünk egyházunk és annak Ura iránt legyen minden kétséget kizáró.

Hogyan lesz erős az egyház, az egyházunk? Akkor, csak akkor és csak úgy, ha a gyülekezetek erősek. A gyülekezetek pedig akkor erősek, életképesek, ha tagjaik hitben járnak, gazdagok a szeretetben és reménységgel tekintenek a megígért jövő felé.

Erősen hisszük, hogy az Úr igazsága kiteljesedik az életünkre és kegyelmének Igéje felépít bennünket, örökséget nyerve a szentek közösségében.

Kedves Szolgatársam, a feladat adott: szolgálni a kegyelem Igéjével, gondot viselni, őrizni, védeni, törődni a nyájjal. Féltő szeretettel emlékeztetlek az Ige szavaival arra,

hogyan az egyház az Úr drága tulajdona és a legnagyobb kincse, mert ő fundálta, saját életével, vérével szerezte. Ez azt jelenti, hogy az egyház nem a tiéd, nem a presbitereké, de egy időre mégis rátok bízta annak egy sejtjét, ezt a gyülekezetet. Nem bánhattok vele felelőtlenül, sem önkényesen, mert a gyülekezet nem kísérleti telep. A gyülekezetet senkinek sem szabad a saját büntől rongálni, maszatos képére és hasonlatosságára formálni. Orcátokon s a gyülekezet ábrázatán Krisztusnak kell felragyognia.

A vigyázás, a törődés megszakítás nélküli folyamat, sok erőt, energiát igénylő állandó éberség, tulajdonképpen a gyülekezet s az egyház egységének és szabadságának az ára. Ezt az árat nektek, nekünk kell készséggel és boldogan „megfizetni”. A világ nyomorúságát, benne a saját helyzetünket látva, nem riogatósként mondjuk, hanem azért, hogy realisan gondolkozzunk és felkészültek legyünk: a hűséges szolgálókra ma nagy küzdelem vár. Bátorodjunk, bizakodjunk, mert az Úr vállalt és vállal minket, mi is vállaljuk egymást. Jelentse ez azt, hogy készséggel megosztjuk egymással örömeinket és terheinket. Ez azonban csak szeretet által lehetséges. Így a megszokott teher kevesbedik, a megosztott szeretet pedig megsokasodik. Ezt megélni és átélni a bomlásnak indult kis és nagy közösségek világában valóságos csoda. Szívvel kívánjuk, hogy ti előljárók, pásztor és nyáj részesüljete ebben a csodában. Hordozzátok egymást imádkozó szeretetben. Ámen.

(Elhangzott Komócsán, 1998. március 29-én, Nátek Katalin lelkipásztor beiktatásán.)

Kölcsey: Parainesis (Részlet)

Jókor szokjál e gondolathoz: a társaságban született ember nem önmagáé. Számtalannak a jótétemények, mik a társaséletben naponként reánk hármanak; lehet-e kívánnunk, hogy e jótéteményekkel ingyen élhessünk, mint a zsarnok a más izzadása bérével? Használni akarod a társaságot? úgy mindent kell tenned annak fenntartására, mi saját erődtől kitelik. Mi a hazá, mint a legszentebb kapcsolatokkal egybefoglalt emberek társasága? Ezerféle édes emlékezet, megszokás, haszon és szeretet összefonott érdekei teszik azt a szív előtt kedvessé; e társaság ideája egyesíti magában nem csak azon érzeményeket, melyek kebledet mint háznép tagjának, barátjának és rokonnak betöltik; e társaság ideája egyesíti magában nem csak birtokodat s birtokod s életed bátoraságos voltát: de az önértést is, melyet, mint szabad ország polgára, magadban hordasz; mely veled született, mely gondolataidra, tetteidre, s egész lényedre törülhetetlen befolyást gyakorol; melyet tisztán meg nem őrizve, ten emberi becsedet alacsonyítod le. Kinek szívében a hazá nem él, az száműzöttnek tekintheti magát mindenhol; s lelkében üresség van, mit semmi tárgy, semmi érzet be nem tölt.

Az ember egyedül gondolva nem több a magányos vadállatnál, mely élte fenntartásért zsákmányt keresve bolyong. Emberi ész és erő csak társaságban fejlődik ki; s a mint valamely embertársaság szerencsés, szebb, dicsőbb hazává alkotta magát: polgárai minden szépben és jóban a szerént haladhatnak. Ezért kell minden művelt embernek a hazát legfőbb gondjává tennie; s ez mindennek felett oly hazákról értetik, hol az egyes polgárnak a közdolgok folyásába tekinteni joga s kötelessége van. Mert jog és kötelesség egymástól soha el nem választhatók.

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Nagy László

A vándorút ajándékai

Alapige: 2Mózes 13,21–22

Mennyei Atyánk és az Úr Jézus Krisztus e gyülekezete nevében reményteljes indulást és boldog megérkezést kívánunk számotokra, akik a teremtés művében adott ősi életrend szerint most kéz a kézben megkezditek páros életetek rendkívül bonyolult és szerfölött nehéz vándorútját.

Az egyetemes emberiség egyik közös nagy történelmi tapasztalata az emberi életet úthoz, és pedig testi erőnket és lelki erőnyeinket keményen megvallató vándorúthoz hasonlítja.

Ez ősi tapasztalat igazságának felülmúlhatatlan és utolérhetetlen példáját Izrael népe negyvenéves pusztai vándorlásában szemlélhetjük.

Mivel a vallásórákon az évek folyamán részletesen megtanultátok a hazát kereső Izrael szenvedéstörténetének egyes részleteit, nem térek ki azok ismertetésére, mert közös életetek indulásának ezen az örömnünnepén sokkal lényegesebb dolgot kell tudatosítanunk most számotokra.

Izrael népének, Izrael népe kicsinyeinek és nagyjainak az volt a minden értelmet felülhaladó, páratlan értékű, mindennapi élménye, hogy a gyötrelmes pusztai vándorlás nyomorúságai és viszontagságai, kísértései és megpróbáltatásai közepette nem magányosan és elhagyatottan róják a pusztaság úttalan útjait, hanem együtt vándorol velük szabadító, gondviselő Istenük.

A sziklából fakadó ivóvíz, a táborra szálló fűrjek, a hajnali derengésben pici, édes gömbökként megjelenő manna csodájában, a pálmafás oázisok pihentető és megújító örömeiben mind-mind a pusztaságban is életet teremtő és ajándékozó Isten állandó jelenlétének csodáját szemlélték és bizonyosságát tapasztalták.

Családi életetek árnyékos és napfényes útjaiban a lelki Izrael áldott gyermekeiként életetek végéig, a mennyei haza eléréséig gyűjtsetek gazdag bizonyságokat a létfenntartás, a létbizonytalanság, a kenyérgondok és súlyos nevelési problémák közepette is a veletek együtt vándorló mennyei Atya reátok vigyázó nagy szerelméről.

Isten jelenlétének beszédes bizonyosságai ajándékozzanak számotokra napról napra bátorítást és buzdítást, biztosságot és vigasztalást az erőtök feletti útjaitokban, amikor szüntelen azt tapasztaljátok majd, hogy kihalóban van a hűség a házastársak szívéből, amikor kihülően van a családi tűzhelyek évezredes melege, amikor kiveszőben van a házastársak szívéből az apai és az anyai érzés, a gyermekek és a jövő iránti szeretet. Ilyenkor még mélyebben simuljatok bele a veletek együtt járó életetek terhében és sikerében egyaránt osztozni kívánó mennyei Atya szeretetébe, hogy lelki görcseitek feloldódnak és életproblémáitok megoldódnak.

Izrael negyvenéves pusztai vándorlása során Isten személyes jelenlétének két félreérthetetlen és egyértelmű jelét adta.

Nappal felhőoszlopban ment előttük az Úr, hogy vezesse őket. Isten egykor és ma választott népének vezére és vezetője. Jó volt ezt egykor tudni, mert az ismeretlen út rejtelmei és útvesztői közepette könnyen végromlásba kerülhettek volna. Isten újszövetségi, hazát kereső népének Jézus Krisztusban, a jó pásztor személyében adott vezért és

vezetőt. Ünnepeles és boldog konfirmációtok alkalmával e vezérre esküdtetek fel, és az ő követésére köteleztétek el magatokat. Családi életetek folyamán, amikor hitvestársaként kéz a kézben, együtt vándoroltok a minden élők útján, egy szívvel és egy lélekkel kövessétek ezt a vezért és vezetőt, aki maga az élő és örök életre vezérlő út.

Éjjel pedig tűzoszlopban ment előttük az Úr. A tűzoszlop fénye éjszaka messzire látszik és messziről meglátszik. Nagy ajándék volt az a tűzoszlop Izrael népének, mivel az éjszaka sötétségében aránytalanul megnőnek a félelmes árnyak és az árnyékos félelmek. Az éjszaka sötétségében elbizonytalanodunk, félelmeink rettegéssé erősödnek, melynek súlya alatt szinte megbénulunk és lábunk valóságosan és jelképesen is a földbe gyökerezik. Közösen imádkozva ilyenkor gondolatok arra, hogy Jézus Krisztus, a mi vezérünk és vezetőnk, a világ világossága, aki az ő csodálatos világosságába hív és vár benneteket, aki az ő csodálatos világosságának tűzoszlopával ajándékoz meg benneteket, hogy bennetek egymás iránt szívetek utolsó dobbanásáig erősebb legyen a szeretet, mint a halál.

Ezzel az Isten és egymás iránti erős szeretettel mondjátok most el a házassági esküt. Amen.

Temetési beszédek

Czapfalvy József

Az ácsmester kezében

Alapige: Márk 6,3a

A koporsóban pihenő ácsmesterrel sokat beszélgettem. Nemcsak az élet gondjairól, bajairól esett szó közöttünk, de az Isten országának a kérdései is sokszor képezték beszélgetésünk tárgyát. A hallott Ige kapcsán szeretett kérdéseket feladni. Több ízben tett bizonyosságot hitbéli meggyőződéséről. Ezelőtt néhány héttel, egyik temetésünk után együtt jöttünk haza a temetőnkől, s a temetési beszéd nehéz és komoly voltáról esett szó közöttünk. E beszélgetésünk során vetette fel előttem ezt a kérdést: ha ő meghalna, miről prédikálnék a koporsójánál? Akkor azt mondtam, nem beszélnék másról, mint az ácsmesterről. Mivel az ácsmesternek igen sok mondanivalója van ma a gyülekezet számára. Isten végzése szerint itt állok a koporsója mellett, s adott szavam szerint az ácsmester koporsójánál nem beszélhetek másról, mint az ácsmesterről.

1. Először róla mint ácsmesterről kell szólanom. Több mint 50 esztendeje, hogy szakmájában dolgozik. A temetésére összesereglett népes gyülekezet azt hirdeti: jó mester volt, aki értette szakmáját. A kezébe kerülő anyagról tudta, hogy tűzre vagy épületszobrászba való-e. Éles bárdja alatt ha felsírt a fá, engedelmesen épült bele a mester alkotásába. A becsületes és jó munkásnak meg is volt mindene. Maga szerezte háza, mindennapi kenyere, jó hírneve. Hitének edényét gyakran jött töltögetni az Ige kiapadhatatlan forrásából. Itt láttuk a bűnbánók seregében, s alázatos szívvel vette magához a megtört test és kiontott vér jegyeit: a kenyeret és a bort. Amíg épített, ő maga is mint tartógerenda beépült családjának és egyházának az életébe.

2. Az Igében azonban nem a tenkei ácsmesterről van szó, hanem a názareti Józsefiről mint ácsmesterről, akinek a házában nőtt fel az, akiről az Ige így tesz említést: az ácsmester; aki pedig nem más, mint az Úr Jézus Krisztus. A kijelentés a názareti zsinagógában hangzott el. E kijelentésből arra következtethetünk, hogy Jézus maga is gyakorolta magát az ácsmesterségben. Valóban ácsmester volt. Egész földi éltének az ideje alatt épített. Gyönyörű alkotása az a híd, ami összeköti a földet az éggel. Pillérei: az ő

szíve és Istennek, az Atyának a szíve, amely hídon a bűnös ember közvetlenül mehet Atyjához. Legyen áldott Isten e gyönyörű alkotásáért.

De megépítette számunkra az örökkévalóság fényes palotáját is. Bejárata a gólgotai kereszt előtere, az egyetlen fundamentumon felépült anyaszentegyház! Épületdarabjai: a megváltott emberek, a Péterek, a Pálok, a Lutherek, a Kálvinok, a Károli Gáspárok, a Szenczi Molnár Albertek és a gyülekezetek tagjai, az ácsmesterek, földművesek s a többiek, akiket vésője és bárdkése által alkalmas eszközökké faragott e hatalmas épületbe.

A koporsóban pihenő ácsmester testvérünk is az ő kezéből került ki. Ő ítélte alkalmas eszköznek családjá, egyháza számára, s ő „bárdolta” az élet útján úgy, hogy ha fel is zokogott a fájdalom alatt, mégis engedelmesen cselekedte azt, amit Atyja akart vele cselekedtetni, s maradék nélkül betöltötte rendeltetését ott, ahová Atyánk állította. Ezért ha az ácsmester bárdol bennünket vésőjével, ha tép és szaggat baltájával, ha hasogat, örülj neki, testvérem! Örülj, mert ez azt jelenti, érdemes veled foglalkozni, beépülhetsz az örökkévalóság épületébe.

3. Szerettei, hitvese és fia! A halál fejszecsapása a legsúlyosabb csapások közé tartozik. Nyomában rendszerint felsír, felzokog a lelkünk. Az ácsmesterek azonban uralkodnak a kezeik között levő fákon, s a fák mind engedelmeskednek a mester fejszecsapásainak. Ez az engedelmisség a feltétele annak, hogy egy-egy darab fa jól épüljön bele az épületbe. Kérlek benneteket, a mennyei ácsmester kezében legyetek engedelmes gyermekek. A gyász fájdalmain keresztül is fejszéje dolgozott és dolgozik rajtatok. Ezek a csapások még mindig szükségesek ahhoz, hogy az özvegyen maradt édesanya megbékélt érzésekkel, az életbe még csak most induló ifjú ember a kötelességteljesítés komolyabb és határozottabb öntudatával épüljön bele családjá és egyháza épületébe. Alázzátok azért meg magatokat a hatalmas Isten szent színe előtt, s hordozzátok ezt a fejszecsapást hálaadások között, hogy lehessetek egykoron örökösei annak a mennyei lakóhelynek, amelyet Jézus Krisztus épített meg a ti számotokra. Ámen.

Czapfalvy József

A minden földinek útja

Alapige: Józsué 23,14a

1. Az Igében ezeket a szavakat olvasom: „minden földinek útján” Józsué szavai ezek. Visszatekint elmúlt évtizedeire, s azokra gondol, akikkel együtt indult, akikkel együtt élt, de már nincsenek az élők között. Gondol szüleire, testvéreire. Gondol a népezér Mózesre, akitől átvette az országlást, a hadakozás nagy részét. Gondol Áronra, akivel együtt küzdöttek a honfoglaló, vándorló úton, s a többiekre, akik már mind-mind meghaltak. Érzí, hogy közel van az ő halálának az ideje is. Összegyűjti övéit. Atyai tanácsait, intéseit, figyelmeztetéseit közli velük. Beszédét e szavakkal zárja be: „Én pedig ímé, megyek már a minden földinek az útján.” Ez az út pedig a teremtő felé vezető út. A testi halál bekövetkezése után számára is megnyílik egy sír, hogy földi részeit magába fogadja. De megnyílik a menny is, hogy az isteni lélek örök lakóhelyére hazatérjen.

Megboldogult asszony testvérünk koporsójára tekintve, elmondhatjuk, ő is, mint utolsó tagja annak a családnak, amelyikbe beleszületett, elment közülünk a minden földinek az útján. Szülei régen meghaltak, férje áldozata lett a világháborúnak, testvérei mind hazaköltöztek már. Ő is készült már hónapokkal ezelőtt. A gyakori gyengélkedés egyre nyilvánvalóbbá tette: ő is haza készül. Családjá: gyermekei, menyei, unokái ott virrasztottak betegágya mellett, s ő hol a szemeivel nézte őket, hol a kezüket fogta és búcsúzott tőlük. Ezen a hideg téli napon elindulunk vele, a testével, a temető kertje felé,

hogyan helyezték abba a nyitott sírba, amelyik részére ásatott meg, hogy ott pihenjen azok között, akik előtte érkeztek oda.

Amikor Józsué elmondotta e szavakat, hogy menni kell, már akkor mögötte volt egy gazdag élet eseményekben teli múltja, Úgy tekinthetett hát vissza, mint aki elvégezte Isten kegyelméből mindazt, amit csak neki lehetett és kellett elvégeznie.

2. Asszonytestvérünk is úgy tekinthetett vissza életére, hogy az alatt a 75 év alatt, amelyet adott neki Atyánk, elvégezhetette a reá bízottakat. Hálaadások között mondhatta el: akiket nekem adtál, a te segítségeddel felnevelte, gyermekeimben megtaláltam özvegyi életem gyámolait; menyeimben a reám vigyázó gondoskodó szeretetnek az őrizetét; unokáimban az új nemzedék meglátását.

Hálával gondolhatott arra, hogy a szüleitől örökölt föld fia keze munkája után, Isten gondoskodó szeretetéből halálig megadta a mindennapi kenyerét s özvegyiségének öreg napjaiban sem kellett szűkölködni.

Hálával gondolhatott arra is, hogy a lefolyt évtizedek alatt hitét is megtartotta. A templom tövében épült családi hajlékból naponként kereste az igehallgatás lehetőségeit. Gyakori templomlátogatása azt bizonyította, szerette Istent és az ő szent Fiát, az Úr Jézus Krisztust, akit érte is elbocsátott. Krisztusban megváltóját szerette, s örömmel kapcsolódott bele azokba a lelki énekekbe, amelyek a Krisztusban való élet szépségeit és eredményeit tárták az Atya elé. Magas, szoprán hangja nagyon sokszor magasan kiemelkedett a szentek közösségének Istent dicsérő énekeiből.

3. Amikor földi életének befejeztével elmegy a minden földinek az útján, itthagya mindent. A hajlékot, ahol leélte életét; a földet, amelyik neki kenyeret adott; a gyermekeit, akiket felnevelt, s akik átvették a gondviselés feladatát; unokákat, rokonokat, mindent, mindent! Nem érzéketlenül hagyja itt azt, ami az övé, vagy azokat, akik az övéi voltak. Itthagya egy szent elkötelezettséggel: szeressétek a házat, amelyik otthonotokká lett, s ahol egyedül épülhet fel a ti boldogságotok és békésségetek is! Szeressétek a földet, amelyik kenyeret adott a ti számotokra is. Szeressétek gyermekeiteket, akikben tovább éltek, s akik számára itthagyjátok mindazt, amit nem vihettek el a minden földinek az útján.

S ha itt is hagy mindent, mégsem megy üres kézzel Atyja elé. Magával viszi lelki életének azon drága kincseit, amelyeket gyűjtögetett 75 esztendő leforgása alatt. Hogy mennyi ez a kincs? Ki mérhetné fel! Isten egyedül az, aki belelát a legelrejtettebb gondolatokba és a legtitkosabb érzelmekbe is. Hogy voltak lelkének drága gyümölcsei, az egészen bizonyos. Mert lehetetlennek tartom, hogy annyi imádság, amelyet lelkipásztorával együtt végigimádkozott, annyi Ige, amelyet templomában megmagyarázni hallott, olyan sok buzgó, bűnbánatban gazdag úrvacsorázás, amelyben részt vett, hogy mindmind pusztába kiáltó szóvá vagy üres ceremóniává lett volna életében. Hiszem, hogy Isten Igéje nem tért vissza üresen szívéből. Ő már látja lelki életének az értékét, hiszen a lélek kiszabadult a test börtönéből, s Atyja előtt áll, hogy jutalmát vegye mindannak, amit e testben elkövetett.

Józsué biznyságtétele népe számára ez volt: Én az Úrnak szolgállok. Családját is az Úr szolgálatára vezette. Asszonytestvérünk is ezzel a kéréssel hagyja itt övéit: a hitet tartásotok meg, legyetek imádkozó, templomba járó gyermekei mennyei Atyánknak!

Elmenni a minden élők útján leszámolást is jelent ezzel az étellel. Folytatása nincs tovább. Búcsúzást is jelent. Én megyek, ti maradtok... Legyen ebben a leszámolásban és búcsúzásban a ti vigasztalásotok. Nem idegenbe ment. Az Atya hajlékába költözött át abba a hitben, hogy ott szép rész jutott neki. Ámen.

Azért nem csüggedünk

Alapige: 2Korinthus 4,16–18

Elcsüggedni egyfajta megfáradást jelent. Lelki megfáradást. Ennek alapvető oka a külső ember megromlása. Lassú vagy felgyorsuló folyamatról van szó, amelyben a testünk felemésződik, elpusztul, lejár. Minden teremtett lénynek megvan a maga sajátos, egyéni életére szabott megromlása, elmúlása, összeroppanása. Pál az Úr szolgálatában égette el magát. E levél első részének 8–10. terjedő verseiben és a textust megelőző versekben beszél a szolgálatban rajtuk esett nyomorúságról és halálos veszedelemről. Ebben is elpusztulhat az ember!

Benne van az Igében, ezért nem tagadja az író, hogy a külső ember megromlása szenvedéssel jár. Bár „pillanatnyi, könnyű” szenvedésnek nevezi, de ez csak egy másik létformához, létezéshez viszonyítva pillanatnyi és könnyű. Földi életünk keretei között megvan ennek a szenvedésnek a nagysága és súlya. Túlzott szerénység lenne ezeket elkenőzni vagy lekicsinyíteni. Egyszer majd úgyszólván felszínre kerülnek ezek a dolgok.

Ha most ezekre a kifejezésekre gondolunk: csüggedés, külső emberünk megromlása, különféle szenvedések – magunkra vonatkozathatjuk ezeket. Minket terhelnek, minket rontanak ezek a nyomorúságok. Ennek következtében arcunkon kirajzolódnak a fájdalom és a félelem vonásai. Megöregszik az ember, leépül a test. Elveszítjük erőnket, gyengül a látás-hallás, nehezedik a mozgás. Ahogy a prédikátor Salamon könyve 12,4–9-ben olyan szép költői megfogalmazással írva van. Különféle betegségek vesznek erőt rajtunk. Ha felidézünk emlékezetünkben a most elköltöző testvérünk arcát, a csüggedésről, megromlásról, szenvedésről és elmúlásról hallottakat megerősíti az ő képe. Annyi öregedő embernek ilyen az arca, szinte sablonkép. A saját arcunkat is felismerhetjük rajta.

De ebben a bánatos helyzetben, az elmúlás szomorú valóságának tapasztalásában az Ige ellentmond nekünk. Nem akar beleegyezni, nem akar elalattani a csüggedésben, abban, hogy „gyarló testünk porrá lészen”. Nem a lemondás, a „minden mindegy” hangulatát erősíti. Azt mondja: Azért, mindezek ellenére, nem csüggedünk! Részletesebben, mélyebben nézi életünk valóságát, megállapítja, hogy a külső ember romol meg. Ez az, amit az Úr Ádámnak a föld porából formált. De az, amit az Úr Isten Ádámba, az ő orrába lehelt, az az életnek a lehelete, mely nem romlik meg (1Móz 2,7). Ez tette Ádámot élő lélekké. Adott az agyagba-anyagba mozgást, melegséget, értelmi, érzelmi, lelki tevékenységet. Egyéniséget és vágyakozást, hitet és cselekvő szeretetet. Élő reménységet.

A külső ember és a belső ember bennünk szembefeszül egymással. A külső megromlik, a belső ember, az Isten gyermeke azonban állandóan újul. Michelangelo, a nagy reneszánsz szobrász szerint: fogy a márvány, készül a szobor. Kifejezésre jut ebben a folyamatban az a mély bibliai igazság, miszerint a mennyei dicsőség felé szenvedéseken keresztül vezet az utunk. Megéri önként és türelemmel elvállalni külső emberünk megromlásának gyötrelmeit. Hitben hordozva ezeket, már itt a földön érezhető lesz a belső ember kifomálódása, ennek öröme.

Földi szenvedéseink, próbáltatásaink közepette megváltó Urunkban láthatjuk meg a külső ember odaáldozását a belső győzelméért. Egyszersmind az ő vigasztalása és ígérete kíséri a szenvedőket az örök élet felé: feltámadunk, megújulunk, mennyei dicsőségre jutunk.

Ez a kegyelem ad reménységet a szenvedőknek és a haldoklóknak. Elköltözött testvérünknek is ezt nyújtotta segítségül. A gyászolóknak az élet ura, Krisztus Urunk adjon vigasztalást. Ámen.